

Stenografični zapisnik

druge seje

deželnega zbora kranjskega

v Ljubljani

dné 8. februarija 1895.

Nazoči: Prvosednik: deželni glavar Oton Detela. — Zastopnika c. kr. vlade: deželni predsednik baron Viktor Hein in c. kr. vladni tajnik vitez Viljem Laschan. — Vsi članovi razun: ekszellenca knezoškof dr. Jakob Missia, grof Ervin Auersperg, Miko Dragoš, Janez Mesar in Franz Šuklje. — Zapisnikar: deželni tajnik Jožef Pfeifer.

Dnevni red:

1. Branje zapisnika I. deželno-zborske seje dné 28. decembra 1894.
2. Naznanila deželno-zborskega predsedstva.
3. Priloga 14. Poročilo deželnega odbora, s katerim se predloži proračun bolniškega zaklada za leto 1895.
4. Priloga 15. Poročilo deželnega odbora, s katerim se predloži proračun blazniškega zaklada za leto 1895.
5. Priloga 19. Poročilo deželnega odbora, s katerim se predlaga proračun gledališkega zaklada za leto 1895.
6. Priloga 21. Poročilo deželnega odbora, s katerim se predlaga proračun deželne vinarske, sadjarske in poljedelske sole na Grmu za leto 1895.
7. Priloga 22. Poročilo deželnega odbora gledé dovolitve priklad za cestne namene.
8. Priloga 18. Poročilo deželnega odbora, s katerim se predlaga računski sklep gledališkega zaklada za leto 1893.
9. Priloga 23. Poročilo deželnega odbora, s katerim se predlaga računski sklep deželnega posojilnega zaklada za leto 1893. in proračun za leto 1895.
10. Priloga 24. Poročilo deželnega odbora, s katerim se predlaga računski sklep deželnega zaklada in razkaz skupne imovine za leto 1893.
11. Ustno poročilo finančnega odseka o računskem sklepu normalnošolskega zaklada za leto 1893. (k prilogi 1.).
12. Ustno poročilo finančnega odseka o izkazu o gospodarjenji z učiteljskim pokojninskim zakladom za 1893. l. (k prilogi 2.).
13. Ustno poročilo finančnega odseka o proračunu zaklada učiteljskih pokojnin za l. 1895. (k prilogi 3.) in o prošnjah: upokojenega učitelja Janeza Debelaka, da se mu pusti dosedajna pokojnina 600 gld.; učiteljske udove Marije Ferlan za pokojnino; učiteljske udove Franciške Kalin za miloščino; Jozefe Ferjančič za podporo za dva otroka umrlega učitelja Lavrenčiča; umirovljenega učitelja Florijana Kalingerja za zvišanje pokojnine.
14. Ustno poročilo finančnega odseka o računskem sklepu zaklada prisilne delalnice za l. 1893. (k prilogi 9.) in o prošnji paznikove udove Marjete Blažek za miloščino.

Stenographischer Bericht

der zweiten Sitzung

des krainischen Landtages

in Laibach

am 8. Jänner 1895.

Anwesende: Vorsitzender: Landeshauptmann Otto Detela. — Vertreter der k. k. Regierung: Landespräsident Victor Freiherr v. Hein und k. k. Regierungsecretär Wilhelm Ritter v. Rajchan. — Sämmtliche Mitglieder, mit Ausnahme von: Se. Excellenz Fürstbischof Dr. Jakob Missia, Erwin Graf Auersperg, Miko Dragoš, Johann Mesar und Franz Šuklje. — Schriftführer: Landessecretär Josef Pfeifer.

Tagesordnung:

1. Lesung des Protokolles der I. Landtagsitzung vom 28. December 1894.
2. Mittheilungen des Landtagspräsidiums.
3. Beilage 14. Bericht des Landesauschusses, womit der Vorschlag des Krankenhausfondes für das Jahr 1895 vorgelegt wird.
4. Beilage 15. Bericht des Landesauschusses, womit der Vorschlag des Irrenhausfondes für das Jahr 1895 vorgelegt wird.
5. Beilage 19. Bericht des Landesauschusses, womit der Vorschlag des Theaterfondes für das Jahr 1895 vorgelegt wird.
6. Beilage 21. Bericht des Landesauschusses, womit der Vorschlag der Landes- Wein-, Obst- und Ackerbauhschule in Stauden für das Jahr 1895 vorgelegt wird.
7. Beilage 22. Bericht des Landesauschusses, betreffend die Genehmigung von Umlagen für Straßenzwecke.
8. Beilage 23. Bericht des Landesauschusses mit Vorlage des Rechnungsabchlusses des Theaterfondes für das Jahr 1893.
9. Beilage 18. Bericht des Landesauschusses mit Vorlage des Rechnungsabchlusses des Landesanlehensfondes für das Jahr 1893 und des Vorschlages für das Jahr 1895.
10. Beilage 24. Bericht des Landesauschusses, mit welchem der Rechnungsabluß des Landesfondes und die Nachweisung des gesamten Vermögens für das Jahr 1893 vorgelegt werden.
11. Mündlicher Bericht des Finanzauschusses über den Rechnungsabluß des Normalhschulfondes pro 1893 (zur Beilage 1).
12. Mündlicher Bericht des Finanzauschusses über den Gebahrungsausweis des Volkschullehrer-Pensionsfondes pro 1893 (zur Beilage 2).
13. Mündlicher Bericht des Finanzauschusses über den Vorschlag des Lehrerpensionsfondes pro 1895 (zur Beilage 3) und über die Petitionen: des pensionierten Lehrers Johann Debelak um Bewilligung des bisherigen Ruhegenusses per 600 fl.; der Lehrerswitwe Maria Ferlan um Pension; der Lehrerswitwe Franziska Kalin um Gnadengabe; der Josefa Ferjančič um Bewilligung einer Unterstützung für die zwei Kinder des verstorbenen Lehrers Lavrenčič; des pensionierten Lehrers Florian Kalinger um Pensionserhöhung.
14. Mündlicher Bericht des Finanzauschusses über den Rechnungsabluß des Zwangsarbeitshauses pro 1893 (zur Beilage 9) und über die Petition der Aufseherwitwe Margaretha Blažek um Bewilligung einer Gnadengabe.

15. Ustno poročilo finančnega odseka o računskih sklepih ustanovnih zakladov za l. 1893 in o proračunih za l. 1895. (k prilogi 11.) in o prošnji vodstva Lichtenthurnove dekliške šole za podporo za nakup knjig. 16. Ustno poročilo finančnega odseka o računskem sklepu deželno-kulturnega zaklada za l. 1893. in o proračunu za l. 1895. (k prilogi 8.) in o prošnji društva za varstvo vinarstva. 17. Ustno poročilo finančnega odseka o prošnji mestnega magistrata v Ljubljani gledé prispevka za botanični vrt. 18. Ustno poročilo finančnega odseka o računskem sklepu deželne vinarske, sadjarske in poljedelske šole na Grmu za l. 1893. (k prilogi 12.). 19. Ustno poročilo finančnega odseka o prošnji občine na Brezovici za odpis dolga 300 gld. za zgradbo šole.	15. Mündlicher Bericht des Finanzausschusses über die Rechnungsabchlüsse der Stiftungsfonde pro 1893 und die Voranschläge pro 1895 (zur Beilage 11) und über die Petition der Leitung der Lichtenthurn'schen Mädchenschule um Subvention behufs Anschaffung von Büchern. 16. Mündlicher Bericht des Finanzausschusses über den Rechnungsabchluß des Landesculturfondes pro 1893 und den Voranschlag pro 1895 (zur Beilage 8) und über die Petition des Vereines zum Schutze des Weinbaues. 17. Mündlicher Bericht des Finanzausschusses über die Eingabe des Stadtmagistrates in Laibach, betreffend den Beitrag für den botanischen Garten. 18. Mündlicher Bericht des Finanzausschusses über den Rechnungsabchluß der Landes- Wein-, Obst- und Ackerbauhschule in Stauden pro 1893 (zur Beilage 12). 19. Mündlicher Bericht des Finanzausschusses über die Petition der Gemeinde Brejowitz um Abschreibung eines Darlehens per 300 fl. für den Schulhausbau.

Seja se začne ob 10. uri 20 minut dopoldne.

Beginn der Sitzung um 10 Uhr 20 Minuten vormittags.

Deželni glavar:

Potrjujem sklepčnost visoke zbornice ter otvarjam seja. Gospoda zapisnikarja prosim, da prečita zapisnik zadnje seja.

1. Branje zapisnika I. deželno-zborske seja dné 28. decembra 1894.

1. Vajung des Protokollés der I. Landtagsitzung vom 28. December 1894.

Tajnik Pfeifer

(bere zapisnik I. seja v slovenskem jeziku — liest das Protokoll der I. Sitzung in slovenischer Sprache).

Deželni glavar:

Želi kdo gospodov kak popravek v ravnokar prečitanem zapisniku?

(Nihče se ne oglasi. — Niemand meldet sich.)

Ker ne, izrekam, da je zapisnik prve seja potrjen.

2. Naznanila deželno-zborskega predsedstva.
2. Mittheilungen des Landtagspräsidiums.

Deželni glavar:

Naznaniti mi je, da je gospod poslanec župnik Ivan Mesar prosil odpusta za ves čas zasedanja zaradi njegove bolezni. Ker presega tak odpust dobo 8 dni, moram zaslišati o tem visoko zbornico in prosim torej o tem sklepati.

Gospodje poslanci, ki so za to, da se gospodu poslancu župniku Mesarju dovoli odpust za vso dobo zasedanja, izvolijo obsedeti.

(Obvelja. — Angenommen.)

Sprejeto.

Dalje naznanjam, da je gospod poslanec grof Ervin Auersperg opravičil svojo odsotnost od današnje seja zaradi bolezni.

Dalje je naznanil gospod poslanec Šuklje, da je zadržan, danes se u'eležiti seja. (Poslanec dr. Tavčar: — Abgeordneter Dr. Tavčar: «Pa zakaj? Zaradi uradnega posla?») Tega ne vem. Naznanil sem visoki zbornici le, kar je dopisal gospod poslanec Šuklje gospodu poslancu Višnikarju. (Poslanec Hribar: — Abgeordneter Hribar: «Višnikarju je naznanil, ne glavarju?») veselost v središču. — Heiterkeit im Centrum.)

Dalje mi je naznaniti, da sem prejel od slavne c. kr. deželne vlade sledeči dopis (bere — liest):

3. 26/pr.

Euer Hochwohlgeboren!

Der von beiden Häufern des Reichsrathes angenommene Gesetzentwurf, betreffend die Bestellung von Commissionen zum Zwecke der Revision des Grundsteuercatasters, hat laut

telegraphischer Eröffnung Seiner Excellenz des Herrn Finanzministers am 1. Jänner l. J. die Allerhöchste Sanction erhalten.

Nach Artikel I. des Gesetzes ist außer einer Centralcommission in Wien für jedes Land eine Landescommission zu bestellen.

Diese wird unter dem Voritze des politischen Landeschefs oder seines Stellvertreters in Krain aus 8 Mitgliedern und ebensovieleu Ersatzmännern zu bestehen haben, von welchen die Hälfte der Finanzminister, u. zw. mindestens zur Hälfte aus den Grundsteuerträgern des Landes beruft, während die andere Hälfte vom Landtage aus den Grundsteuerträgern des Landes gewählt wird.

Die durch die Landtage zu bewirkenden Wahlen sollen gemäß Artikels II. des Gesetzes nach einem vom Landtage zu bestimmenden Wahlmodus stattfinden.

Hievon beehre ich mich Euer Hochwohlgeboren in'olge hohen Erlasses Seiner Excellenz des Herrn Finanzministers vom 29. December 1894, Z. 7820, mit dem Eruchen diensthöflich in Kenntniss zu setzen, sofort gefälligst die Veranlassung treffen zu wollen, daß der krainische Landtag die Wahl von vier Mitgliedern und ebensovieleu Ersatzmännern für die in Laibach zu bestellende Landescommission vornehme.

Ein Verzeichniss der zu Mitgliedern, beziehungsweise Ersatzmännern, gewählten Persönlichkeiten wollen Euer Hochwohlgeboren mir sohin mit thunlichster Beschleunigung mittheilen.

Gleichzeitig beehre ich mich, Euer Hochwohlgeboren mitzutheilen, daß die Catastralrevision nicht eine Neuanlage oder vollständige Umarbeitung des Grundsteuercatasters bezweckt, sondern nebst der Aufnahme und Berücksichtigung der eingetretenen Culturänderungen lediglich die Behebung auffälliger Mißverhältnisse in den Reinertragstariffäßen sowie jene von Irrthümern und groben Verstößen in der Einschätzung der einzelnen Grundstücke.

In diesem Sinne wird auch der Wirkungskreis der Landes-Commissionen in den §§ 15 und 17 des letzterwähnten Gesetzes umschrieben.

Empfangen Euer Hochwohlgeboren die Versicherung meiner vollkommenen Hochachtung.

Laibach am 3. Jänner 1895.

Für den k. k. Landespräsidenten:

Drafka m. p.

An Seine

des Herrn Otto Detela, Ritters des Ordens der eisernen Krone und des Franz-Josefs-Ordens, Landeshauptmannes im Herzogthume Krain

Hochwohlgeboren

in

Laibach.

(Poslanec dr. Tavčar: — Abgeordneter Dr. Tavčar: «Ali slovenskega prevoda ni? Čudno!»)

Prosim da slavna zbornica odloči, ali se ima izročiti ta dopis kakemu odseku, ali pa, da se postavi na dnevni red prihodnje seja.

Voliti se ima v skupinah ali pa iz celega zbora.

Poslanec Povše:

Prosim, da se ta važni predlog, ki meri na to, da se volijo štiri članovi v deželno komisijo za revizijo zemljišnega davčnega katastra, izroči upravnemu odseku.

Deželni glavar:

Prosim gospode, kateri pritrdijo temu predlogu, naj izvolijo ustati.

(Obvelja. — Angenommen.)

Predlog je sprejet.

Dalje imam naznaniti, da se mi je z dopisom deželnega predsedstva naznanilo, da je sklep visokega deželnega zbora gledé pobiranja deželnih naklad zadobil Najvišjo sankeijo.

Naznaniti imam dalje, da so mi došle sledeče peticije, in sicer izročam v imenu deželnega odbora:

Centralleitung des katholischen Schulvereines in Wien bittet um Gewährung einer Subvention pro 1895.

(Izroči se finančnemu odseku. — Wird dem Finanz-ausschusse zugewiesen.)

Gerčar Jožef, župnik pri Sv. Trojici pri Mokronogu, prosi podpore za napravo trtnice.

(Izroči se finančnemu odseku. — Wird dem Finanz-ausschusse zugewiesen.)

Salofer Franziska, Districtsarztenswitve in Groß-lajschitz, bittet um gnadeweise Bewilligung der Pension und der Erziehungsbeiträge für ihre Kinder.

(Izroči se finančnemu odseku. — Wird dem Finanz-ausschusse zugewiesen.)

Landesregierung hier übermittelt die Petition der Sanitätsdistrictsvertretung in Idria um Subvention für die Errichtung eines Spitals dortselbst.

(Izroči se finančnemu odseku. — Wird dem Finanz-ausschusse zugewiesen.)

Rectorat der k. k. Universität in Wien bittet um Subvention für die mensa academica.

(Izroči se finančnemu odseku. — Wird dem Finanz-ausschusse zugewiesen.)

Gymnasialdirection in Gottschee bittet um Subvention für arme Studierende.

(Izroči se finančnemu odseku. — Wird dem Finanz-ausschusse zugewiesen.)

Wolffegger Friederike bittet um Bewilligung einer Subvention für die dortige Studentenküche.

(Izroči se finančnemu odseku. — Wird dem Finanz-ausschusse zugewiesen.)

Mestno županstvo v Kranji prosi podpore za zgradbo ondotnega gimnazijskega poslopja.

(Izroči se finančnemu odseku. — Wird dem Finanz-ausschusse zugewiesen.)

Deželni služabniki v Ljubljani prosijo za vstevanje petletric v pokojnino.

(Izroči se finančnemu odseku. — Wird dem Finanz-ausschusse zugewiesen.)

Kmetijska podružnica v Krškem prosi podpore za nakup parcele za napravo vinograda.

Predlagam, da se izroči ta prošnja upravnemu odseku.

Poslanec Višnikar:

Prosim besede!

Ker se je že enaka prošnja izročila finančnemu odseku v zadnji seji, prosim, da se tudi ta prošnja izroči temu odseku.

Deželni glavar:

Prosim gospode, kateri pritrdijo temu nasvetu, naj izvolijo obsedeti.

(Obvelja. — Angenommen.)

Sprejeto.

Županstvo občine Kostel prosi, da bi se ta občina razcepila v dve občini: Fara in Banjaloka.

(Izroči se upravnemu odseku. — Wird dem Verwaltungsausschusse zugewiesen.)

Gospod poslanec dr. vitez Bleiweis izroča prošnjo upravnega odbora društva «Narodni dom» v Ljubljani za podporo.

(Izroči se finančnemu odseku. — Wird dem Finanz-ausschusse zugewiesen.)

Gospod poslanec dr. Žitnik izroča sledeči prošnji: Jernej Ravnikar, nadučitelj v Mokronogu, prosi za uvrstitev službe v I. plačilni razred.

(Izroči se finančnemu odseku. — Wird dem Finanz-ausschusse zugewiesen.)

Terezija Vrancič, učiteljska udova, prosi za dovolitev pokojnine in vzgojnih doneskov.

(Izroči se finančnemu odseku. — Wird dem Finanz-ausschusse zugewiesen.)

Gospod poslanec Klun izroča prošnjo županstva v Seceh za dovolitev raznih občinskih priklad.

(Izroči se upravnemu odseku. — Wird dem Verwaltungsausschusse zugewiesen.)

Gospod poslanec dr. Vošnjak izroča sledeči prošnji: Opravilni odbor podpiralne zaloge slovenskih vseučeliščenikov v Gradcu prosi podpore.

(Izroči se finančnemu odseku. — Wird dem Finanz-ausschusse zugewiesen.)

Dürfeld Juliana, Lehrerswitve, bittet um Pensions-erhöhung.

(Izroči se finančnemu odseku. — Wird dem Finanz-ausschusse zugewiesen.)

Gospod poslanec Povše izroča sledeči prošnji:

Župnijsko predstojništvo v Želimljah prosi podpore za popravo župnišča.

(Izroči se finančnemu odseku. — Wird dem Finanz-ausschusse zugewiesen.)

Kmetijske podružnice v Bohinjski Bistrici, Polhovem Gradcu, Zagorji in Škocijanu prosijo, da se deželni zbor ozira na potrebe kmetovalca v lovskem zakonu.

(Izroči se upravnemu odseku. — Wird dem Verwaltungsausschusse zugewiesen.)

Gospod poslanec Lavrenčič izroča prošnjo občine Vodice za podporo za uravnavo hudournika.

(Izroči se upravnemu odseku. — Wird dem Verwaltungsausschusse zugewiesen.)

Gospod poslanec Klun izroča sledeči prošnji:

Kmetijska podružnica v Gorjah prosi za premembo lovskega zakona.

(Izroči se upravnemu odseku. — Wird dem Verwaltungsausschusse zugewiesen.)

Kmetijska podružnica v Grahovem prosi za premembo lovskega zakona.

(Izroči se upravnemu odseku. — Wird dem Verwaltungsausschusse zugewiesen.)

Gospod poslanec Povše izroča prošnjo županstva v Vodica, ki prosi, da se občinska cesta Vojsko-Kosez-Kot uvrsti med okrajne ceste.

(Izroči se upravnemu odseku. — Wird dem Verwaltungsausschusse zugewiesen.)

Gospod poslanec Lavrenčič izroča prošnjo posestnikov v Jakovicah za podporo za napravo vodovoda v Jakoveh pri Vrabčah.

(Izroči se finančnemu odseku. — Wird dem Finanzausschusse zugewiesen.)

Došel mi je sledeči samostalni predlog gospoda poslanca Povšeta in tovarišev.

Prosim gospoda tajnika, da ga prečita.

Tajnik Pfeifer

(bere — liest):

Samostalni predlog

poslanca Povšeta in tovarišev:

Visoki deželni zbor naj sklene:

I.) Deželnemu odboru se naroča:

- a) sestaviti poljudno spisano knjižico, razpravljajočo o reviziji zemljišno-davčnega katastra, ki se ima letos vršiti, v kateri naj se županstva pouče o načinu, po katerem se ima revizija izvršiti in kako imajo zemljišni posestniki pravico do pritožeb, oziroma do zahtev, da se vsaj najhujše krivice o cenitvi odpravijo;
- b) pozvedovati potom županstev o previsokih, krivičnih vcenitvah, na podlagi katerih so vcenitveni tarifi previsoko določeni;
- c) pozvedovati, koliko se je pašnikov po pomoti ali vedoma, ker je na njih tu in tam stalo kako drevo ali grmovje, vpisalo za gojzd, da se po § 13. revizijskega zakona take parcele zopet vpišejo v prejšnjo kulturo;

d) vse te pozvedbe z vsemi nabranimi podatki imajo se izročiti v porabo deželni komisiji za revizijo katastra.

II V formalnem oziru naj se ta predlog izroči v posvetovanje in poročanje upravnemu odseku.

V Ljubljani dné 8. januarja 1895.

Povše, dr. Žitnik, Klun, dr. Papež, Detela, V. Ogorelec, M. Lavrenčič, Pfeifer, P. Pakiž, Višnikar.

Deželni glavar:

Utemeljevanje tega samostalnega predloga postavil bom na dnevni red jedne prihodnjih sej.

Došel mi je dalje tudi samostalni predlog gospoda poslanca dr. Tavčarja in tovarišev.

Prosim gospoda tajnika, da ga prečita.

Tajnik Pfeifer

(bere — liest):

Samostalni predlog

poslanca dr. Tavčarja in tovarišev gledé splošne direktne volilne pravice.

«Slavni deželni zbor naj na podlagi člena 19. deželnega reda sklene:

Z ozirom na volilno reformo, koju hoče vlada izvesti, izreka se deželni zbor te vojvodine za vpeljavo splošne direktne volilne pravice, če bi se pa le-tá za sedaj doseči ne mogla, zahteva se vpeljava splošne volilne pravice v skupinah kmetjskih občin, mest in trgov, isto tako zahteva se vpeljava direktne volitve v prvi skupini, toda le pod pogojem, da se volitev ne vrši v oddaljenih centrih, nego po posameznih občinah.

Dalje se izreka deželni zbor, da je delavcem podeliti volilno pravico, vendar pa naj se število mandatov kmetjskih občin, ki so od nekaj v zastopstvu prikrajšane, pomnoži za isto število, katero se prizna zastopnikom delavcev. Gledé na to, da kranjska trgovinska zbornica nima posebnega zastopnika v državnem zboru, kakor jih imajo zelo manjše trgovinske zbornice, zahteva se, da se omenjeni zbornici prizna posebni zastopnik, ter da se sploh izvrši pravična uredba volilnih okrajev.

Odločno pa se deželni zbor izjavlja proti pomnoženju volilnih skupin in proti temu, da bi se novi, delavskemu stanu ne pripadajoči volilci z delavci vred združili v novo volilno skupino.

Dr. Ivan Tavčar, Iv. Hribar, Arko, Jos. Lenarčič, Klein, L. Svetec, dr. Vošnjak, Murnik.

Deželni glavar:

Tudi utemeljevanje tega samostalnega predloga postavil bom na dnevni red jedne prihodnjih sej.

Prestopimo k daljnim točkam dnevnega reda:

3. Priloga 14. Poročilo deželnega odbora, s katerim se predloži proračun bolniškega zaklada za leto 1895.

3. Beilage 14. Bericht des Landesauschusses, womit der Vorschlag des Krankenhauses für das Jahr 1895 vorgelegt wird.

(Izroči se finančnemu odseku. — Wird dem Finanzausschusse zugewiesen.)

4. Priloga 15. Poročilo deželnega odbora, s katerim se predloži proračun blazniškega zaklada za leto 1895.

4. Beilage 15. Bericht des Landesauschusses, womit der Vorschlag des Irrenhausfonds für das Jahr 1895 vorgelegt wird.

(Izroči se finančnemu odseku. — Wird dem Finanzausschusse zugewiesen.)

5. Priloga 19. Poročilo deželnega odbora, s katerim se predlaga proračun gledališkega zaklada za leto 1895.

5. Beilage 19. Bericht des Landesauschusses, womit der Vorschlag des Theaterfonds für das Jahr 1895 vorgelegt wird.

(Izroči se finančnemu odseku. — Wird dem Finanzausschusse zugewiesen.)

6. Priloga 21. Poročilo deželnega odbora, s katerim se predlaga proračun deželne vinarske, sadjarske in poljedelske šole na Grmu za leto 1895.

6. Beilage 21. Bericht des Landesauschusses, womit der Vorschlag der Landes- Wein-, Obst- und Ackerbauerschule in Stauden für das Jahr 1895 vorgelegt wird.

(Izroči se finančnemu odseku. — Wird dem Finanzausschusse zugewiesen.)

7. Priloga 22. Poročilo deželnega odbora glede dovolitve priklad za cestne namene.

7. Beilage 22. Bericht des Landesauschusses betreffend die Genehmigung von Umlagen für Straßenzwecke.

(Izroči se finančnemu odseku — Wird dem Finanzausschusse zugewiesen.)

8. Priloga 18. Poročilo deželnega odbora, s katerim se predlaga računski sklep gledališkega zaklada za leto 1893.

8. Beilage 18. Bericht des Landesauschusses mit Vorlage des Rechnungsabchlusses des Theaterfonds für das Jahr 1893.

(Izroči se finančnemu odseku. — Wird dem Finanzausschusse zugewiesen.)

9. Priloga 23. Poročilo deželnega odbora, s katerim se predlagata računski sklep deželnega posojilnega zaklada za leto 1893. in proračun za leto 1895.

9. Beilage 23. Bericht des Landesauschusses mit Vorlage des Rechnungsabchlusses des Landes- anlehensfonds für das Jahr 1893 und des Vorschlages für das Jahr 1895.

(Izroči se finančnemu odseku. — Wird dem Finanzausschusse zugewiesen.)

10. Priloga 24. Poročilo deželnega odbora, s katerim se predlaga računski sklep deželnega zaklada in razkaz skupne imovine za leto 1893.

10. Beilage 24. Bericht des Landesauschusses, mit welchem der Rechnungsabschluss des Landes- fonds und die Nachweisung des gesammten Vermögens für das Jahr 1893 vorgelegt werden.

(Izroči se finančnemu odseku. — Wird dem Finanzausschusse zugewiesen.)

Daljna točka dnevnega reda je:

11. Ustno poročilo finančnega odseka o računskem sklepu normalno-šolskega zaklada za 1893. l. (k prilogi 1.).

11. Mündlicher Bericht des Finanzausschusses über den Rechnungsabschluss des Normalschulfonds pro 1893 (zur Beilage 1.).

Poročevalec Klun:

Visoki deželni zbor! V prilogi 1 predložil nam je deželni odbor računski sklep normalno-šolskega zaklada. Iz posameznih števil je razvidno, da je bilo dohodkov za 505 gld. 67 $\frac{1}{2}$ kr. manj, kakor jih je bilo proračunjenih. Glavni odpadek se kaže pri deželni dokladi na davke, ki je bila po izkazu računskega oddelka c. kr. finančne direkcije proračunjena na 156.700 gld., pa je v istini znašala le 154.117 gld. 77 kr., torej za 2582 gld. 23 kr. manj, kakor se je računilo. Ta od-

padek je tem pomenljivejši, in sicer ne samo za normalnošolski zaklad, ampak za naše deželno gospodarstvo sploh, ki je po večjem delu navezano na deželne priklade na davke, ker je bila 10% šolska naklada na direktne davke v prejšnjih letih zmerom večja, kakor smo jo proračunjali in je še v predzadnjem letu, to je l. 1892, znašala za 5824 gld. 34 kr. več, kakor je bila proračunjena. To kaže, da državni davki deloma padajo in z njimi deželna naklada, deloma pa, da so nepredvidne nesreče, ujme, trtna uš i. t. d. povzročile večji odpis davkov, kakor se je računilo. Obe te prikazni deželnemu zboru nalagata sveto dolžnost, pri deželnem gospodarstvu jako previdnemu biti in pri vseh strokah, zlasti pa pri stroških za šolstvo, ki med vsemi od leta do leta najbolj naraščajo, ogibati se vseh nepotrebnih izdatkov. Ako vsled tega velikega odpadka pri deželni dokladi na direktne davke deželnemu zakladu vender še ni bilo treba v pokritje proračunjenega primanjkljaja plačati vseh po proračunu dovoljenih 152.705 gld., ampak le 151.825 gld. 60½ kr., prihaja to deloma od tod, da je bilo pri zapuščinah za 2000 gld. 11½ kr., pri obrestih in nekaterih drugih dohodkih pa za 76 gld. 44 kr. več dohodkov, kakor je bilo proračunjenih, deloma pa se je večinoma vsled izpraznjenih učiteljskih služeb za 1385 gld. 7 kr. manj izdalo, tako da imamo končno venderle 879 gld. 39½ kr. dejanskega prihranka. Na zadnji strani priloge razkazano je skupno premoženje normalno šolskega zaklada, ki je koncem leta znašalo 125.927 gld. 77 kr. Ker je bila pa pri stroških 34.327 gld. 77 kr. končnih zaostankov, ki jih je treba od skupnega premoženja odbiti, kaže se čistega premoženja 91.600 gld.

Finančni odsek torej predlaga:

Slavni deželni zbor naj sklene:

«Računski sklep normalnošolskega zaklada za l. 1893 se odobruje, razkaz končne imovine tega zaklada pa se jemlje na znanje.»

Deželni glavar:

Želi kdo besede?

(Nihče se ne oglasi. — Niemand meldet sich.)

Ker ne, prosim gospode, ki pritrdijo temu predlogu, naj izvolijo ustati.

(Obvelja — Angenommen.)

Sprejeto.

Daljna točka je:

12. Ustno poročilo finančnega odseka o izkazu o gospodarjenji z učiteljskim pokojninskim zakladom za 1893. l. (k prilogi 2.).

12. Mündlicher Bericht des Finanzausschusses über den Gebahrungsausweis des Volksschullehrer-Pensionsfonds pro 1893 (zur Beilage 2).

Poročevalec Klun:

Slavni deželni zbor! V prilogi 2. deželni odbor slavnemu zboru izroča izkaz o gospodarjenji z učiteljskim pokojninskim zakladom za l. 1893, kakor mu

ga je predložil deželni šolski svèt, ki oskrbuje ta zaklad. Iz dotičnih števil je razvidno, da so bili na 10.046 gld. proračunjeni dohodki za 562 gld. 4 kr. višji, ker so v istini znašali 10.673 gld. 4 kr. Več se je dobilo pri zalogi šolskih knjig 66 gld., pri obrestih in pokojninskih odtegljajih 248 gld. 4 kr., pri šolskih globah pa 248 gld., dasiravno jih je bilo v postojnskem okraji odpisanih za 4416 gld. 50 kr., v litijskem za 37 gld., torej skupaj za 4453 gld. 50 kr., ker jih ni bilo mogoče iztirjati. Potrebščina je bila proračunjena na 27.990 gld., je pa v istini znašala 28.032 gld. 66 kr., torej za 42 kr. 66 kr. več. Glavna pomnožitev se kaže pri odpravninah, ki so bile proračunjene na 300 gld., pa so v istini znašale 1395 gld.; tudi pri pogrebninah, ki so bile proračunjene na 200 gld., se kaže pomnožitev za 55 gld. Nasprotno ni bilo treba rabiti vseh za nepredvidne slučaje v proračun postavljenih pavšalnih zneskov ter so se vsled tega zmanjšali stroški za pokojnine učiteljev za 624 gld. 42 kr., pokojnine učiteljskih udov za 284 gld. 93 kr., vzgojnine za 158 gld. 1 kr., milošćine pa za 39 gld. 98 kr. Ako od skupne potrebščine v znesku 28.032 gld. 66 kr. odbijemo skupne dohodke v znesku 10.673 gld. 4 kr., kaže se primanjkljaj 17.359 gld. 62 kr., ki bi ga bil moral pokriti deželni zaklad. Ali ker so se ob enem končni zaostanki zmanjšali za 909 gld. 52 kr., imel je deželni zaklad za ta znesek manj, torej vsega skupaj doplačati 16.450 gld., to je za 1494 gld. manj, kakor je bilo proračunjeno. Končno imetje znaša 32.215 gld. 60 kr. in sicer 32.050 gld. v državnih obveznicah, 165 gld. 60 kr. pa v gotovini.

Finančni odsek predlaga:

«Slavni deželni zbor naj izkaz deželnega šolskega sveta o gospodarjenji s kranjskim učiteljskim pokojninskim zakladom za l. 1893. blagovoljno jemlje na znanje.»

Deželni glavar:

Želi kdo besede?

(Nihče se ne oglasi. — Niemand meldet sich.)

Če ne, prosim gospode, ki pritrdijo temu predlogu, naj izvolijo obsedeti.

(Obvelja. — Angenommen.)

Predlog je sprejet.

Prestopimo k dalnji točki dnevnega reda, to je:

13. Ustno poročilo finančnega odseka o proračunu zaklada učiteljskih pokojnin za l. 1895. (k prilogi 3.) in o prošnjah: vpo-kojenega učitelja Janeza Debelaka, da se mu pusti dosedajna pokojnina 600 gld.; učiteljske udove Marije Ferlan za pokojnino; učiteljske udove Franciske Kalin za milošćino; Jozefe Ferjancić za podporo za dva otroka umrlega učitelja Lavrenčiča; vmirovljenega učitelja Florijana Kallingerja za zvišanje pokojnine; učiteljevi udovi Ani Juh za podaljšanje in zvišanje dosedanje milošćine.

13. Mündlicher Bericht des Finanzausschusses über den Vorschlag des Lehrpensionsfonds pro 1895 (zur Beilage 3) und über die Petitionen: des pensionirten Lehrers Johann Debelak um Belassung des bisherigen Ruhegenusses per 600 fl.; der Lehrerswitwe Maria Ferlan um Pension; der Lehrerswitwe Franziska Kalin um Gnadengabe; der Josefa Ferjančič um Bewilligung einer Unterstützung für die zwei Kinder des verstorbenen Lehrers Lavrenčič; des pensionirten Lehrers Florian Kalinger um Pensionserhöhung; der Lehrerswitwe Anna Juh um Verlängerung und Erhöhung der jetzigen Gnadengabe.

Poročevalec Klun.

Visoki deželni zbor! Na dnevnem redu današnje seje je tudi proračun učiteljskega pokojninskega zaklada. Preden pa pričnemo obravnavati posamezne številke njegove, treba je rešiti nekatere prošnje, ki več ali manj vplivajo na nje. Prvo prošnjo je poslal vmirovljeni učitelj Janez Debelak v Tržiči, kateremu je bila od slavnega deželnega zbora z ozirom na to, da je Debelak že l. 1847 pričel poučevati na ljudski šoli in pohvalno opravljal svojo službo skozi 42 let, l. 1890 pokojnina njegova od 577 gld. 50 kr. za 5 let povišana na letnih 660 gld. Obrok dovoljenega mu povisaka potekel je torej s koncem l. 1894, zato prosi, da bi se mu milostljivo zopet podaljšal. Mož je sedaj v 80. letu in vsled starosti jako betežen in bolehen, kakor potrjuje prošnji pridejana zdravniško spričevalo. Ker je vsled tega še veliko bolj potreben pomoči in bi bilo zanj jako trdo, ako bi se mu v poslednjih urah, ki jih ima še živeti na svetu, skrčili njegovi ne ravno preveliki dohodki, priporoča finančni odsek, da se mu užitek dosedanje pokojnine letnih 660 gld. podaljša do njegove smrti.

V imenu finančnega odseka torej predlagam:

Visoki deželni zbor naj sklene:

«Vmirovljenemu učitelju Janezu Debelaku podaljša se do smrti užitek dosedanje pokojnine letnih 660 gld. iz učiteljskega pokojninskega zaklada.»

Deželni glavar:

Želi kdo besede?

(Nihče se ne oglasi. — Niemand meldet sich.)

Ker ne, prosim gospode, kateri pritrdé temu predlogu, naj izvolijo obsedeti.

(Obvelja. — Angenommen.)

Sprejeto.

Poročevalec Klun:

Drugo prošnjo je izročil učitelj Florijan Kalinger na Drski, v okraji novomeškem. Kalinger služboval je skozi 41 let v raznih krajih kot ljudski učitelj ter je bil dne 15. maja p. l. vmirovljen. Ali ker je služil

definitivno le 33 let, prvih 8 let pa le provizorno, odmeril mu je deželni šolski svét samo 517 gld. 50 kr. pokojnine, to je 6 osmink njegove zadnje plače, ki je znašala 690 gld. Prošnji pridejana spričevala kažejo, da se je mož povsod vrlo dobro obnašal in je vestno spolnjeval svoje dolžnosti. Zato tudi zasluži, da se deželni zbor milostno ozira na njegove zasluge, zlasti ker je lansko leto prav v enakem slučaju učitelju Petru Cebinu, ki je tudi služil čez 40 let, enako pokojnino letnih 517 gld. 50 kr. povikšal na 600 gld. Finančni odsek enaki ozir priporoča tudi za učitelja Kalingerja ter priporoča:

Slavni deželni zbor naj sklene:

«Vmirovljenemu učitelju Florijanu Kalingerju povikša se pokojnina 517 gld. 50 kr. iz učiteljskega zaklada, pričenski s 1. januvarijem leta 1895., na letnih 600 goldinarjev.»

Deželni glavar:

Želi kdo besede?

(Nihče se ne oglasi. — Niemand meldet sich.)

Ker ne, prosim gospode, ki se strinjajo s tem predlogom, naj izvolijo obsedeti.

(Obvelja. — Angenommen.)

Sprejeto.

Poročevalec Klun:

Tretjo prošnjo poslala je učiteljeva udova Marija Ferlan. Njen mož Janez Ferlan je v raznih krajih kot učitelj služboval, in sicer 4 leta provizorno, 7 let pa definitivno. Vsled tega postavno nima nobene pravice do pokojnine po svojem možu, ki je 17. marca 1894. l. v Tunjicah umrl. Ker ji pa ni zapustil nobene premoženja, pač pa precej dolga, kakor spričuje pridejani ubožni list, in sama kot hči uboze ga gostača tudi nima nikakršne imovine, zato se obrača do slavnega deželnega zbora s prošnjo, da bi ji dovolil milostno pokojnino. Župnijski in občinski urad v Tunjicah, pa tudi okrajni šolski svét v Kamniku prav toplo priporočajo njeno prošnjo in potrjujejo, da je vredna in potrebna na nujneše podpore. Slavni deželni zbor se je na tako utemeljene prošnje vedno oziral in je takim udovam dovoljeval primerne miloščine navadno na tri leta. Finančni odsek priporoča, da naj se tudi Mariji Ferlan dovoli miloščina letnih 100 gld., pričenski s 1. aprilom l. 1894., do konca l. 1897. Ali ker je po smrti svojega moža dobila odpravnino v znesku 130 gld., ima se ji ta odpravnina v miloščino vračunati in daljno izplačevanje miloščine pričeti šele tedaj, ko bode poravnanih vseh že prejetih 130 gld. Na račun l. 1895. pride torej le 45 gld., ki spadajo ne prav popolnoma na drugo polovico tekočega leta.

Finančnega odseka predlog se glasi:

Visoki deželni zbor naj sklene:

«Učiteljevi udovi Mariji Ferlan dovoljuje se iz učiteljskega pokojninskega zaklada, pričenski s 1. aprilom l. 1894, do konca l. 1897. miloščina letnih 100 gld. Vender se ji ima na račun te miloščine vsteti odpravnina 130 gld., katera ji je bila po moževi smrti izplačana iz učiteljskega pokojninskega zaklada, in

daljno izplačevanje omenjene miloščine pričeti šele tedaj, ko bode predplačilo omenjenih 130 gld. poravnano po vsem znesku.»

Deželni glavar:

Želi kdo besede?

(Nihče se ne oglasi. — Niemand meldet sich.)

Če ne, prosim gospode, ki pritrde temu predlogu, naj izvolijo ustati.

(Obvelja. — Angenommen.)

Sprejeto.

Poročevalec Klun:

Slavni deželni zbor ima dalje rešiti prošnjo učiteljeve soproge Franči-ke Kalin za podaljšanje njeje dovoljene miloščine. Frančišek Kalin, učitelj v Podkrajju, je namreč dne 11. aprila 1888 brez sledú zginil, zapustivši ženo in čvetero otrok. Deželni zbor se je usmihl zapuščenih rev ter je Frančiški Kalin dovolil miloščine letnih 150 gld. najprej za tri leta ter jo l. 1892 podaljšal za prihodnja 3 leta. Ker je ta obrok s koncem l. 1894 potekel, prosi zapuščena reva novega podaljšanja te miloščine, ki je edini dohodek za njo in njene otroke in ki jo sedaj še tembolj potrebuje, ker vsi štirje otroci obiskujejo šolo in ji prizadevajo večjih stroškov in skrbij.

Finančni odsek priporoča, uslišati to prošnjo ter nasvetuje:

Slavni deželni zbor naj sklene:

«Frančiški Kalin podaljša se miloščina letnih 150 gld. iz učiteljskega pokojninskega zaklada za 3 leta, to je za l. 1895, 1896 in 1897.»

Deželni glavar:

Želi kdo besede?

(Nihče se ne oglasi. — Niemand meldet sich.)

Ker ne, prosim gospode, ki pritrde temu predlogu, naj izvolijo obsedeti.

(Obvelja. — Angenommen.)

Sprejeto.

Poročevalec Klun:

Daljna prošnja, katera je v zvezi s proračunom učiteljskega pokojninskega zaklada, prihaja od bivše učiteljeve udove Jožefe Lavrenčič, sedaj omožene Ferjančič na Slapu. Učitelj Alojzij Lavrenčič umrl je 5 septembra 1890 zapustivši udovo in dva nepeskrbljena otročiča, Marijo, rojeno 15. novembra l. 1889, in Alojzija, rojenega že po smrti očetovi 13. aprila 1891. Deželni zbor dovolil je udovi za njo in za oba otroka skupno milostno pokojnino letnih 150 gld., pričenski s l. januarjem l. 1892. V teku preteklega leta pa se je udova omožila z Josipom Ferjančičem in je vsled tega zgubila milostno pokojnino iz učiteljskega pokojninskega zaklada, ob enem pa ji je odpadla tudi vsa pomoč za otroka iz prvega zakona, na katera se je pa deželni zbor oziral, ko je bil njuni materi dovolil izvanredno visoko milostno pokojnino. Ker si udova

Lavrenčičeva s svojo drugo možnostvijo ni zboljšala svojega stanu in njenemu nepremožnemu drugemu možu, oziroma očmu, težko dé preživiti priženjena otroka, ker ima le majhno zemljišča in malo branjarijo, zato prosi mati za nju pri deželnem zboru milostne odgojnine. Županstvo na Slapu priporoča to prošnjo, in tudi finančni odsek sodi, da je prav, ozirati se nanjo, ker otroka nista kriva, da je mati zgubila pokojnino, v kateri je bila zapopadena tudi njuna odgojnina.

Zato finančni odsek nasvetuje:

Slavni deželni zbor naj sklene:

«Učiteljskima sirotama Mariji Lavrenčič in Alojziju Lavrenčiču dovoljuje se pričenski s l. januarjem l. 1895. do postavno določene starosti iz učiteljskega pokojninskega zaklada milostna odgojnina po 30 gld. za vsacega na leto.»

Deželni glavar:

Želi kdo besede?

(Nihče se ne oglasi. — Niemand meldet sich.)

Ker ne, prosim gospode, ki se strinjajo s tem predlogom, naj izvolijo obsedeti.

(Obvelja. — Angenommen.)

Sprejeto.

Poročevalec Klun:

Slednjič imam še poročati o neki prošnji, katera je bila izročena visoki zbornici šele danes, na katero pa se je deželni šolski svet že oziral, ko je sestavljal proračun učiteljskega pokojninskega zaklada. Vsled tega je bila prošnja tudi v finančnem odseku že v razgovoru in finančni odsek me je pooblastil, da smem že danes poročati o njej.

Učiteljevi udovi Ani Juh se je pred tremi leti dovolila miloščina letnih 50 gld. Ker je ta udova res slabotna ter si sama ne more zadosti prislužiti za življenje in ker je dotični rok, do katerega jej je bila dovoljena miloščina, s koncem leta 1894. potekel, predlagam v imenu finančnega odseka:

Visoki deželni zbor naj sklene:

«Učiteljevi udovi Ani Juh podaljša se dosedanja miloščina letnih 50 gld. iz učiteljskega pokojninskega zaklada za tri leta, to je za l. 1895, 1896 in 1897.»

Ona sicer tudi prosi, da bi se jej podpora letnih 50 gld. povišala, ali finančni odsek je sodil, da se na kaj takega sploh ne more ozirati.

Ker se je deželni šolski svet pri sestavi proračuna že oziral na to prošnjo, ne spremeni se proračun učiteljsko-pokojninskega zaklada vsled podaljšanja te miloščine čisto nič.

Deželni glavar:

Želi kdo besede?

(Nihče se ne oglasi. — Niemand meldet sich.)

Ker ne, prosim gospode, ki pritrde predlogu finančnega odseka, naj izvolijo obsedeti.

(Obvelja. — Angenommen.)

Predlog je sprejet.

Prosim gospoda poročevalca, da nadaljuje.

Poročevalec Klun.

Prestopivši k proračunu učiteljskega pokojninskega zaklada za leto 1895. imam v splošni razpravi samo to omenjati, da je predloženi proračun ugodnejši kakor druga leta. V prejšnjih letih pomnoževala se je potrebščina redno za okroglih 2000 gld. in za prilično enak znesek povikšal se je tudi donesek deželnega zaklada v pokritje primanjkljajev. Letošnji prirastek pa znaša v primeri s proračunom preteklega leta samo 1086 gld. Ker se pa vsled čedalje večjega zneska pri 12% in 2% odtegljajih za pokojninski zaklad letos pomnožuje tudi pokritje za 400 gld.; znaša letošnji primanjkljaj, ki ga bode treba pokriti iz deželnega zaklada, 20.280 gld. in je samo za 686 gld. večji od lanskega, ki je bil proračunjen na 19.594 gld.

V nadrobni razpravi hočem utemeljevati pomnožitev ali zmanjšavo posameznih točk in prosim, da naj slavni zbor preide v splošno razpravo.

Deželni glavar:

Otvorjam splošno razpravo. Želi kdo besede? (Nihče se ne oglasi. — Niemand meldet sich.)

Ker ne, prestopimo v nadrobno razpravo in prosim gospoda poročevalca, da prične svoje poročilo.

Poročevalec Klun:

Ad I. Za pokojnine učiteljev deželni odbor predlaga 18.550 gld. Ali odkar je bil sestavljen proračun, vmirovljen je bil učitelj Franc Praprotnik s pokojnino letnih 431 g'd. 25 kr., ki koncem meseca februarja 1895. l. stopi iz službe. Treba je torej zanj v proračun postaviti delni znesek njegove pokojnine, ki za deset mesecev znaša 360 gld. Razen tega priraste vsled danes storjenega sklepa še 82 gld. 50 kr., za kateri se je učitelju Florijanu Kalingerju na novo povikšala pokojnina.

Vse pokojnine znašajo torej 17.756 gld., več 360 gld., več 82 gld. 50 kr., torej 18.198 gld. 50 kr. In če k temu znesku prištejemo še 800 gld. za prihodnje nepredvidne slučaje, potrebuje se za pokojnine učiteljev 18.998 gld. 50 kr., ali okroglo 19.000 gld., to je za 400 gld. več, kakor je bilo proračunjeno za leto 1894. In ravno ta znesek predlaga finančni odsek.

(Obvelja brez debate. — Wird ohne Debatte angenommen.)

Ad II. Za pokojnine učiteljskih udov in sirot priporoča deželni odbor znesek 8100 gld. Med tem časom pa je umrla učiteljska udova Wresitz Marija, ki je uživala pokojnino letnih 246 gld. 66 kr. Če torej ta znesek odštejemo od dejansko odmerjenih pokojnin, ki po izkazu deželnega šolskega sveta znašajo 7577 gld. 52 kr., preostaja še 7330 gld. 86 kr.; in če temu znesku dodamo še 500 gld. za prihodnje nepredvidne slučaje, znaša vsa potrebščina II. poglavja 7330 gld. 86 kr., okroglo 7831 gld., kateri znesek slavnemu zboru v sprejem priporoča finančni odsek. Lani je bilo za to poglavje dovoljenih 7400 gld., torej je letošnji znesek višji za 431 gld.

(Obvelja brez debate. — Wird ohne Debatte angenommen.)

Ad III. Vzgojnine bi po predlogu deželnega odbora znašale 1200 gld. Ker smo pa za siroti Marijo in Alojzija Lavrenčiča danes dovolili po 30 gld. vzgojnine, treba je k sedanjim dejanskim vzgojninam, ki po izkazu deželnega šolskega sveta znašajo 977 gld., prštevatati še 60 gld. za prej omenjeni siroti. In če skupnemu znesku 1037 gld. pridenemo še 200 gld. za bodoče nepredvidne slučaje, znaša potrebščina za vzgojnine 1237 gld., ali okroglo 1240 gld., to je za 110 gld. več, kakor lani. In ravno ta znesek nasvetuje finančni odsek.

(Obvelja brez debate. — Wird ohne Debatte angenommen.)

Ad IV. Miloščine so po dejanski potrebščini proračunjene z 2020 gld. Toda med tem časom je umrla učiteljeva udova Helena Malensek, ki je uživala miloščino letnih 100 gld. Sicer smo po danes storjenem sklepu prav enaki znesek dovolili za učiteljevo udovo Marijo Ferlan. Ali ker začne to miloščino uživati šele tedaj, ko bode poravnana izplačana ji odpravnina 130 gld., ter se vsled tega zanjo ne bode potrebovalo več, kakor 45 gld., zmanjša se od deželnega odbora nasvetovana potrebščina za 55 gld., in prav ta znesek, to je 1965 gld., za miloščine nasvetuje finančni odsek. V primeri z lanskim letom je ta znesek za 155 gld. manji.

(Obvelja brez debate. — Wird ohne Debatte angenommen.)

Ad V, VI in VII. V soglasji z deželnim odborom finančni odsek predlaga za odpravnine 600 gld., za pogrebne 300 gld. in za uradne pisarniške potrebščine 50 gld.

Odpravnine so za 300 gld., pogrebne pa za 100 gld. višje od lani, ker so dejanski troški pokazali, da ste bili obe potrebščini preizkoma proračunjeni. Tako se je n. pr. leta 1893. za odpravnine potrebovalo 1395 gld., za pogrebne pa 255 gld. Letošnje številke postavljene so v proračun po triletnem poprečnem znesku.

(Obvelja brez debate. — Wird ohne Debatte angenommen.)

Potrebščina učiteljskega pokojninskega zaklada za leto 1895. torej znaša:

I. poglavje	19.000 gld.
II. »	7.831 »
III. »	1.240 »
IV. »	1.965 »
V. »	600 »
VI. »	300 »
VII. »	50 »
skupaj	30.986 gld.,

to je za 1.086 gld. več, kakor za leto 1894.

(Obvelja brez debate. — Wird ohne Debatte angenommen.)

Gledé pokritja strinja se finančni odsek z nasveti deželnega odbora in v soglasji žnjim po triletnem poprečnem uspehu priporoča:

I. Presežek gospodarjenja s zalogo šolskih knjig 920 gld.,
to je za 10 gld. več od lani.

II. Šolske globe 930 >
mimo lani za 20 gld. manj.

III. 12% in 2% odtegljeji za pokojninski zaklad 7450 >
to je za 350 gld. več, kakor za leto 1894.

IV. Obresti glavnice, kakor lani. 1346 >

V. Povrnjeni tro-ki 60 >
ker je učiteljica Frančiška Stepischegg, ki se je bila odpovedala, zopet stopila v službo in mora prejeti odpravnino 660 gld. v mesečnih obrokih po 5 gld. zopet vračati.

Skupno pokritje torej znaša 10.706 gld.
in je za 400 gld. večje od leta 1894.

Če od skupne potrebsčine v znesku 30.986 gld. odbijemo skupno pokritje v znesku . . . 10.706 >
kaže se primanjkljaj 20.280 gld.,
ki ga bode pokriti iz deželnega zaklada in ki je za 686 gld. višji, kakor je bil proračunjen za leto 1894.

Predlagam torej v imenu finančnega odseka:

Visoki deželni zbor naj sklene:

«Proračun zaklada učiteljskih pokojnin za leto 1895. se odobruje

s potrebsčino 30.986 gld.

s pokritjem 10.706 >

in primanjkljem 20.280 gld.,

katerega je poravnati iz deželnega zaklada.»

Deželni glavar:

Želi kdo besede?

(Nihče se ne oglasi. — Niemand meldet sich.)

Ker ne, prosim gospode, ki pritrdijo temu predlogu, naj izvolijo obsedeti.

(Obvelja. — Angenommen.)

Predlog je sprejet.

Poročevalec Klun.

Predlagam glasovanje v celoti.

Deželni glavar:

Gospod poročevalec predlaga glasovanje v celoti.

Prosim torej gospode, kateri pritrdijo v drugem branji sprejetim predlogom tudi v celoti, naj izvolijo ustati.

(Obvelja. — Angenommen.)

Sprejeto.

Prestopimo k dalnji točki dnevnega reda, to je:

14. Ustno poročilo finančnega odseka o računskem sklepu zaklada prisilne delavnice za l. 1893. (k prilogi 9.) in o prošnji paznikove udove Marjete Blažek za miloščino.

14. Mündlicher Bericht des Finanzausschusses über den Rechnungsabschluss des Zwangsarbeits-hausfondes pro 1893 (zur Beilage 9) und über die Petition der Aufseherwitwe Margaretha Blazek um Bewilligung einer Gnadengabe.

Berichterstatter Puckmann:

Hoher Landtag! Die Beilage Nr. 9 informiert die geehrten Herren in ausführlicher Weise über den Rechnungsabschluss des Zwangsarbeitshausfondes für das Jahr 1893 und legt die Abweichungen dar, welche dem genehmigten Präliminare gegenüber sich ergeben haben. Der Finanzausschuss hat diesen Rechnungsabschluss eingehend geprüft und findet die Abweichungen begründet, und stellt demnach den Antrag:

Der hohe Landtag wolle beschließen:

«Der Rechnungsabschluss des Landes-Zwangsarbeits-hausfondes für das Jahr 1893 mit der Gesamtbedeckung von 96.715 fl. 53 kr., dem Gesamterfordernisse pr. 95.845 fl. 53 kr. und dem Vermögensstande von 138.720 fl. 72½ kr. wird genehmigt.»

Deželni glavar:

Želi kdo besede?

(Nihče se ne oglasi. — Niemand meldet sich.)

Če ne, prosim gospode, ki pritrdijo temu predlogu, naj izvolijo ustati.

(Obvelja. — Angenommen.)

Sprejeto.

Berichterstatter Puckmann:

Der gewesene Aufseher des Landes-Zwangsarbeits-hauses Matthäus Blazek ist gestorben; derselbe war seit 1. November 1874 mit dem vollen Jahresgehälte von 360 fl. pensionirt. Er war Witwer und hat sich in dem beneidenswerten Alter von 80 Jahren wieder verhehelicht. Nun hat er die Witwe Margaretha Blazek hinterlassen, welche in dem Alter von 64 Jahren gegenwärtig, wie sie sagt, ganz mittellos dasteht. Früher hat sie von der Pension gelebt, jezt aber entbehrt sie aller Mittel und bittet daher den hohen Landtag, ihr aus Gnade einen Beitrag zu ihrer Subsistenz zu gewähren. Nachdem dies ein Act der Armenversorgung ist, zu welcher der Zwangsarbeitshaus-fond nicht berufen erscheint, hat der Finanzausschuss gefunden, dem hohen Landtage zu beantragen, diesem Gesuche keine Folge zu geben.

Deželni glavar:

Želi kdo besede?

(Nihče se ne oglasi. — Niemand meldet sich.)

Ker ne, prosim gospode, kateri pritrdé predlogu, da se prošnja odkloni, naj izvolijo obsedeti.

(Obvelja. — Angenommen.)

Predlog je sprejet in prestopimo k daljni točki dnevnega reda, to je:

15. Ustno poročilo finančnega odseka o računskih sklepih ustanovnih zakladov za l. 1893. in o proračunih za l. 1895. (k prilogi 11.) in o prošnji vodstva Lichten-thurnove dekliške šole za podporo za nakup knjig.

15. Mündlicher Bericht des Finanzausschusses über die Rechnungsabschlüsse der Stiftungsfonde pro 1893 und die Vorschläge pro 1895 (zur Beilage 11) und über die Petition der Leitung der Lichtenhurn'schen Mädchenschule um Subvention behufs Anschaffung von Büchern.

Poročevalec Klun:

Finančni odsek je pretresal računске sklepe ustanovnih zakladov za l. 1893 in jih slavnemu zboru priporoča v odobrenje. Prihodki in troški kažejo se nam skorej pri vseh zakladih v enakem rednem razmerji, kakor prejšnja leta. Le pri nekaterih treba je nekoliko pojasnil.

Ad 1. Pri dijaškem zakladu bila je potrebsčina pri ustanovah za 4182 gld. 49 kr. manja, kakor je bila proračunjena, ker dotično leto izvanredno veliko ustanovnih mest ni bilo oddanih.

Ad. 6. Pri sirotinskem zakladu prekoračila se je proračunjena potrebsčina pri ustanovah za 455 gld. 48 kr., ker se čedalje več sirot oglasa za deželne ustanove. Ali tudi dohodki so bili mimo proračuna večji za 442 gld. 21 kr. vsled povračil neporabjenih zalog v obeh sirotišnicah.

Ad. 8. Pri Kalistrovem zakladu z manjšale so se obresti vsled konvertovanja 5% davka prostih državnih obveznic v 4% za 154 gld. 95 1/2 kr., nasprotno se je pa tudi za ustanove potrosilo 643 gld. 76 1/2 kr. manj, kakor je bilo proračunjeno, ker je več zasebnih dolžnikov zaostalo s plačilom obrestij.

Ad. 12 in 13. Flödniggove ustanove za slepe niso bile vse oddane, ker v lnski zavod naših gojencev več nočejo sprejemati, zato je bila potrebsčina pri ustanovah, potnih in raznih drugih stroških manja za 476 gld. 77 kr., pri ilirskem ustanovnem zakladu pa je bila večja za 167 gld. 35 kr., ker so se iz tega zaklada poravnali nekateri izvanredni stroški, na katere se pri proračunu nismo mogli ozirati. Dovolilo se je namreč nadučitelju Spintre-tu v Kočevji 100 gld. podpore za pot v Monakovo k izpitu za učitelja gluhonemih in slepih otrok, Albertini Kattauer-jevi

17 gld. 35 kr. za napravo pisalnega orodja, slepemu Josipu Gostinčarju pa 200 gld. za izvezbanje v orgljanji.

Ad 15. Tudi pri Holdheimovi ustanovi za gluhone se je proračunjena potrebsčina prekoračila za 379 gld. 70 kr., ker se je v Šmihelskem zavodu pri Novemestu na račun tega zavoda odgojevalo 8 gluhonemih deklic, na kar se pa pri sestavi proračuna še nismo mogli ozirati.

Ta presežek opravičuje se torej že sam ob sebi, slavni deželni zbor pa ga mora se tem raje odobravati, ker je zlasti od tistihmal, ko naših gluhonemih gojencev v Lincu niso mogli več sprejemati, leto za letom priporočal deželnemu odboru in visoki vladi, da naj se z obstoječimi ustanovami podpira vsaj odgojo gluhonemih deklic v Šmihelskem zavodu pri Novemestu. To se je l. 1893 zgodilo in se zdaj nadaljuje, ker je v proračun Holdheimovega zaklada za l. 1895 sprejetih 800 gld., namenjenih za oskrbovanje 8 gluhonemih deklic v Šmihelu, in ker se druge štiri v imenovanem zavodu vzdržujejo iz dohodkov Štubenbergove ustanove, ki je v oskrbovanji c. kr. dželne vlade.

Ako si ogledamo razkaz skupne imovine ustanovnih zakladov koncem l. 1893 na 24. do 27. strani priloge 11, vidimo, da se je premoženje nekaterih zakladov, zlasti dijaškega ustanovnega zaklada, sirotinskega zaklada, dalje Glavarjevega, Flödniggovega, Wolfovega in Holdheimovega zaklada izdatno pomnožilo in da znaša skupna pomnožitev premoženja v primeri s prejšnjim letom 38319 gld. 84 1/2 kr. Pri dijaškem ustanovnem zakladu je pač dorasla Franc Vičič-eva ustanova v znesku 2152 gld. 47 kr., ali glavna pomnožitev pri tem in tudi pri drugih zakladih prihaja večinoma od tod, da so bile 5% obveznice neobdane papirne rente v imenski vrednosti izplačane in konvertovane v 4% obveznice, in da so se vsled kurznega dobička jako pomnožile glavnice ustanovnih zakladov. Razen tega vplivali so na pomnožitev premoženja tudi navadni ustanovni prihranki in splošni prometni prebitki. Čista imovina vseh 21 ustanovnih zakladov je koncem leta 1893 znašala 1,964.355 gld. 99 1/2 kr.

Finančni odsek predlaga:

Visoki deželni zbor naj sklene:

«Računski sklepi ustanovnih zakladov za l. 1893 se odobrujejo, razkaz imovine pa se jemlje na znanje.»

Deželni glavar:

Želi kdo besede?

(Nihče se ne oglasi. — Niemand meldet sich.)

Ker ne, prosim gospode, kateri pritrdé predlogu finančnega odseka, naj izvolijo obsedeti.

(Obvelja. — Angenommen.)

Sprejeto.

Poročevalec Klun:

Predno prestopimo k proračunu ustanovnih zakladov za leto 1895., treba je rešiti neko prošnjo, ki vpliva na proračun sirotinskega ustanovnega zaklada, ako slavni zbor pritrdi nasvetu finančnega odseka.

Kakor lani, tako tudi letos vodstvo dekliske sirotišnice v Ljubljani prosi podpore za nakup šolskih učil in nekaterih za šolsko knjižnico potrebnih knjig. Lani smo bili v ta namen dovolili 50 gld., in gospodje, ki so imeli priliko videti dotično zbirko in šolsko knjižnico, soglasno priznavajo, da se je v ta namen dovoljeni denar dobro obrnil. Zato finančni odsek priporoča, da naj se vodstvu iz sirotinskega zaklada dovoli tudi letos 50 gld., toda brez predsodka za prihodnja leta, ter predlaga:

Visoki deželni zbor naj sklene:

«Vodstvu trirazredne dekliske šole v Lichtenthurnovi sirotišnici dovoljuje se iz sirotinskega zaklada 50 gld. za nakup šolskih učil.»

Deželni glavar:

Želi kdo besede?

(Nič se ne oglasi. — Niemand meldet sich.)

Ker ne, prosim gospode, kateri se strinjajo s tem predlogom, naj izvolijo obsedeti.

(Obvelja. — Angenommen.)

Predlog je sprejet.

Poročevalec Klun:

Vsled ravnokar storjenega sklepa spreminja se proračun sirotinskega zaklada, vse druge pa priporoča finančni odsek v soglasji z deželnim odborom z naslednjimi nastavki:

(Bere proračunjene svote pri zakladih 1 do 5, na strani 28. do 31. priloge 11, katere obveljajo brez debate. — *Liest die veranschlagten Summen bei den Fonds 1 bis 5, Seite 28 bis 31, welche ohne Debatte angenommen werden.*)

6. Sirotinski zaklad.

(Bere potrebsčino poglavja I. do IV., ki obveljajo brez razgovora nespremenjeno. — *Liest das Erfordernis der Capitel I bis IV, welche ohne Debatte unverändert angenommen werden.*)

Pri poglavju V, «Različni troški», moramo vsled prej storjenega sklepa kot izvanredno potrebsčino sprejeti 50 gld. za nakup učil v Lichtenthurnovi sirotišnici. Vsled tega znaša skupna potrebsčina tega poglavja 318 gld., vsa izvanredna potrebsčina sirotinskega zaklada 450 gld.; redna nespremenjeno 16 447 gld., obé skupaj pa 16.897 gld.

(Obvelja brez debate. — *Wird ohne Debatte angenommen.*)

Pokritje ostane nespremenjeno v obrestih 17.101 gldinarjev, različnih prihodkih 100 gld., skupaj 17.201 gld. Ali ker se je potrebsčina pomnožila za 50 gld., zmanjšuje se prav za toliko presežek ter znaša namesto 354 gld., zdaj le še 304 gld.

(Obvelja brez debate. — *Wird ohne Debatte angenommen.*)

Preidemo k daljnim zakladom.

(Bere proračunjene svote pri ostalih zakladih 7 do 21, na 32. do 39. priloge 11., ki obveljajo brez

debate. — *Liest die veranschlagten Summen bei den Fonds 7 bis 21, Seite 32 bis 39, Beilage 11, welche ohne Debatte angenommen werden.*)

Ker je visoki zbor pritrdil posameznim številkam, predlagam v imenu finančnega odseka:

Visoki deželni zbor naj sklene:

«Proračuni ustanovnih zakladov za leto 1895. se potrdijo.»

Deželni glavar:

Želi kdo besede?

(Nič se ne oglasi. — Niemand meldet sich.)

Če ne, prosim gospode, ki pritrdé temu predlogu, naj izvolijo obsedeti.

(Obvelja. — Angenommen.)

Sprejeto.

Poročevalec Klun:

Predlagam, da se proračun ustanovnih zakladov za leto 1895. sprejme tudi v celoti.

Deželni glavar:

Gospod poročevalec predlaga glasovanje v celoti. Prosim torej gospode, kateri pritrdijo proračunu ustanovnih zakladov za leto 1895. tudi v celoti, naj izvolijo ustati.

(Obvelja. — Angenommen.)

Sprejeto, in s tem je rešena ta točka dnevnega reda. Prestopim torej k daljni točki, to je:

16. Ustno poročilo finančnega odseka o računskem sklepu deželno-kulturnega zaklada za l. 1893. in o proračunu za l. 1895. (k prilogi 8.) in o prošnji društva za varstvo vinarstva.

16. Mündlicher Bericht des Finanzausschusses über den Rechnungsabschluss des Landesculturfondes pro 1893 und den Vorschlag pro 1895 (zur Beilage 8) und über die Petition des Vereines zum Schutze des Weinbaues.

Poročevalec Hribar:

Visoki deželni zbor! Računski sklep deželno-kulturnega zaklada za leto 1893. predložen je letos od deželnega knjigovodstva v taki obliki, da poročevalcu finančnega odseka preostaje le nekoliko splošnih opazek.

Iz uvoda, ki je natisnen pri računskem sklepu, razvidno je, koliko se je leta 1893. izdalo v deželno-kulturne namene in koliko je leta 1893. ostalo še neizplačanega, kar se je potem izplačalo tekom leta 1894. Dovoljeno mi bodi torej samo nekoliko kratkih besedij.

Gledé prihodkov je omeniti posebno to, da so globe za gozdne in poljske poškodbe iznašale proti proračunu več za 383 gld. 3 kr. in da so lovski listi

dali za 334 gld. višjega dohodka, kakor je bilo proračunjeno.

Gledé lovskih listov je opazal finančni odsek v preteklih letih, da izdajajo okrajna glavarstva od leta do leta več brezplačnih lovskih listov in je iz tega izvajal, da okrajna glavarstva pri izdaji brezplačnih lovskih listov niso postopala s tisto previdnostjo, kakor bi bilo želeti v interesu deželnih financ. Iz letošnjega izkaza pa je razvidno, da stvar vendar ni taka, temveč, da druge razmere vplivajo na to, da se od leta do leta izdaje več brezplačnih lovskih listov. Kakor je razvidno iz računskega sklepa deželno-kulturnega zaklada prejšnjih let, prejelo se je za lovske liste l. 1891. 1977 gld., leta 1892. 2208 gld., leta 1893. pa že 2475 gld. Da se ti dohodki tako množé, to dokazuje, da veselje do lova čedalje večje postaja. Kaj pa je naravna posledica temu? Čim večje je veselje do lova, tembolj se je varovati pred lovskimi tatovi, kakersnih je pri nas na Kranjskem veliko, in tako se daje izvajati posledica, da se število brezplačnih lovskih listov množi od leta do leta.

Ta prikazen je poučna tudi v tem oziru, ker vidimo, da zajci pri nas na Kranjskem vendar ne živijo tako idilično življenje, kakor mislijo oni, ki bi jih radi proglasili za nevarno divjačino.

Kar se tiče troškov, nimam ničesar omeniti, in zaradi tega predlagam:

Visoki deželni zbor naj sklene:

«Deželnokulturnega zaklada računski sklep za l. 1893. s prihodki: rednimi	4717 gld. 03 kr.
in prehajalnimi	50 » — »
vкуп	4767 gld. 03 kr.

ter s troški: rednimi	2439 gld. 10 kr.
izrednimi	1661 » 74 »
in prehajalnimi	50 » — » 4150 » 84 »
tedaj s prebitkom	616 gld. 19 kr.

Isto tako odobri se razkaz imovine koncem l. 1893. z aktivi	5765 gld. 43 kr.
in pasivi	580 » — »
torej s čisto imovino	5185 gld. 43 kr.

Deželni glavar:

Želi kdo besede?

(Nihče se ne oglasi. — Niemand meldet sich.)

Ker ne, prosim gospode, ki pritrdijo temu predlogu, naj izvolijo ustati.

(Obvelja. — Angenommen.)

Sprejeto.

Poročevalec Hribar:

Predno prestopim k proračunu deželnokulturnega zaklada za leto 1895., potrebno je rešiti neko prošnjo, katero je vložilo društvo za varstvo avstrijskega vinogradarstva. Ker smo o enakih prošnjah tega društva sklepali že prejšnja leta in društvo v svojej letosnji

prošnji ne navaja nobenih drugih razlogov, kakor jih je navajalo druga leta, zaradi tega mi bode dovoljeno, da ne prečitam prošnje, temveč, da samo v imenu finančnega odseka predlagam:

Visoki deželni zbor naj sklene:

«Društvu, Verein zum Schutze des österreichischen Weinbaues' na Dunaji se dovoljuje za l. 1895. podpore 50 gld. iz deželnokulturnega zaklada.»

Deželni glavar:

Želi kdo besede?

(Nihče se ne oglasi. — Niemand meldet sich.)

Če ne, prosim gospode, ki se strinjajo s tem predlogom, naj izvolijo obsedeti.

(Obvelja. — Angenommen.)

Sprejeto.

Poročevalec Hribar:

Pri proračunu deželnokulturnega zaklada za leto 1895. naj mi bode dovoljeno, da poročam v drugem redu, kakor se navadno poroča pri proračunih. Poročal bom namreč o pokritji prej kakor o potrebsčini zaradi tega, ker je p. trebčina odvisna od tega, koliko pokritja pride v proračun.

Pokritje znaša po nasvetu deželnega odbora, kateremu se pridružuje tudi finančni odsek, in sicer:

I. poglavje I. «Globe za gozdne in poljske poškodbe» 1900 gld.

(Obvelja. — Angenommen.)

Pri naslovu II. «Globe zaradi prestopka zakona ob spuščanju zaščitnih žrebcev» 10 gld.

(Obvelja. — Angenommen.)

Pri poglavju III. predlaga deželni odbor, da se postavi za lovske liste v proračun svota 2400 gld., z ozirom pa na to, kar sem prej povedal glede računskega sklepa deželnokulturnega zaklada za leto 1893., z ozirom na okolnost namreč, da se je leta 1893. faktično dosegel ugodnejši uspeh, nasvetuj finančni odsek, da se postavi v proračun v ordinariji 100 g'd. več.

Predlagam torej, da se za lovske liste postavi v proračun znesek 2500 gld.

(Obvelja. — Angenommen.)

Vse redno pokrije torej znaša 4410 gld.

Potrebsčina pa je sledeča:

Pri poglavju I. «Doneski», pod naslovom I. «Donesek deželni vinarski, sadjarski in poljedelski šoli na Grmu» 2400 gld. Deželni odbor predlaga, naj se postavi v proračun 2420 gld.; pa ta predlog se more naslanjati le na neko pomoč, ker tistih 20 gld., ki so tukaj zaračunjeni, spada med «Razne troške», katere so pri poglavju III. bili dosedaj vedno proračunjeni z 20 gld. in ker je donesek za šolo na Grmu redno znašal 2400 gld., predlagam v imenu finančnega odseka, da se ta svota postavi v proračun.

(Obvelja. — Angenommen.)

Pri poglavju III. «Razni troški» — izpuščen iz sedaj poglavje II. — predlaga finančni odsek, da se postavi v proračun znesek 20 gld.

(Obvelja. — Angenommen.)

Skupna potreščina iznaša torej v ordinariji 2420 gld.

V II. naslovu se za deželno-kulturne namene proračunja po sedanji praksi, katero smo vpeljali v poslednjih letih, oni znesek, kateri ostane od pokritja po odbitku stalnih stroškov in ta znaša letos 1990 gld.

Predlagam torej, da se za deželno-kulturne namene izredno postavi v proračun 1870 gld.

(Obvelja. — Angenommen.)

V splošnem torej predlagam v imenu finančnega odseka:

Visoki deželni zbor naj sklene:

«Deželno-kulturnega zaklada proračun za l. 1895. s potreščino:

redno	2420 gld.
in izredno	1990 »
torej vkup	<u>4410 gld.</u>

in z isto takim pokritjem se odobri.»

Deželni glavar:

Želi kdo besede?

(Nihče se ne oglasi. — Niemand meldet sich.)

Ker ne, prosim gospode, kateri pritrdé temu predlogu, naj izvolijo ustati.

(Obvelja. — Angenommen.)

Predlog je sprejet.

Daljna točka dnevnega reda je:

17. **Ustno poročilo finančnega odseka o prošnji mestnega magistrata v Ljubljani gledé prispevka za botanični vrt.**

17. **Mündlicher Bericht des Finanzausschusses über die Eingabe des Stadtmagistrates in Laibach betreffend den Beitrag für den botanischen Garten.**

Poročevalec Hribar:

Leta 1884. je mestni zbor Ljubljanski, videč, da botanični vrt na svoj m sedanjem prostoru, ker je preveč oddaljen od mesta in od učnih zavodov, katerim ima služiti, ne zadostuje popolnoma svojej nalogi, sklenil, obrniti se do vlade z vprašanjem, ali ne bi hote'a premestiti ta vrt na drug prostor, kateri bi bil primernejši za tak zavod. Vlada je na to odgovorila, da se za sedaj ne more spuščati v to vprašanje, ker bi premestitev botaničnega vrta stala preveliko denarja in da bi jej bilo mogoče misliti na premestitev botaničnega vrta šele tedaj, kadar bi se pokazalo, da je ta premestitev neobhodno potrebna.

Kmalu na to, l. 1886., spremenilo se je v upravi botaničnega vrta to, da je na mesto prejšnjega kustosa stopil profesor Pavlin. Le-ta ogledavsi si botanični vrt in videč, da je jako zanemarjen in da ne more zadostovati namenom, za katere je bil njega dni ustanovljen, začel je misliti, na kak način bi se botanični vrt dal spraviti v boljši red in na kak način bi prisel

do potrebnih pripomočkov za to, kajti za botanični vrt je imel na razpolago samo letnih 315 gld. Od tega zneska je plačevala mestna občina Ljubljanska 105 gld., ostalih 210 gld. pa je dobival botanični vrt iz onega denarja, kateri so gimnazijski dijaki plačevali za učne pripomočke.

Profesor Pavlin, videč, da s tem zneskom ne more izhajati, da bi uredil botanični vrt tako, kakor bi bilo treba — primanjkovala so rastline, katere so neobhodno potrebne — sklenil je, obrniti se do visokega deželnega zbora za primerno podporo, potem pa tudi do mestnega zbora Ljubljanskega.

Leta 1886. je vložil pri vis. dež. zboru prošnjo za podporo, v kateri so bili razlogi natanko navedeni. O tej prošnji poročalo se je v seji z dné 12. januarja l. 1887. Poročevalec finančnega odseka je bil tedaj eksclenca baron Schwegel, in visoki deželni zbor je po njegovem utemeljevanji in po nasvetu finančnega odseka poleg tega, da se je dovolilo 100 gld. kot donesek za upravo botaničnega vrta, sklenil tudi sledeče:

«Der Landesausschuss wird beauftragt:

1.) Dem Custos des botanischen Gartens, Herrn A. Paulin, wird für das Jahr 1887 und zu dem in seiner Petition dargelegten Zwecke eine Subvention von 100 fl. aus dem Landesfonde bewilligt, und

2.) der Landesausschuss wird beauftragt, die Anlage von botanischen Anpflanzungen auf dem Terrain innerhalb der Umzäunung um das Rudolfinum ins Auge zu fassen und zu diesen Zwecken sowie behufs der eventuellen neuen Anlage des botanischen Gartens an einem geeigneten Orte und wegen Beschaffung der dafür erforderlichen Mittel sowohl mit der k. k. Regierung als auch mit der Stadtgemeinde Laibach in Verhandlung zu treten.»

Uspeh tega deželnozborskega sklepa je bil ta, da se je referent o tej stvari v deželnem odboru, tedanji deželni odbornik, sedanji gospod deželni glavar Detela, obrnil do svojega kolege v deželnem odboru, do kustosa Deschmanna, da naj se izjavi, kaj on sodi o tej stvari. Deschmann se je potem izjavil, da naj se teh 100 gld., ki je bilo dovoljenih kot prispevek za uredbo botaničnega vrta, izroči gospodu kustosu Pavlinu brezpogojno; dalje pa je tudi nasvetoval, naj se ventiluje misel, ali bi ne bilo mogoče premestiti botanični vrt, vsaj deloma, kar se tiče kranjske planinske flore, na prostor okolu Rudolfinuma, ki se je imel izpremeniti v park. Tudi je nasvetoval, da bi bilo vredno stopiti v dogovor z mestom Ljubljanskim, vlado in deželnim solskim svetom gledé premestitve vsega botaničnega vrta, in sicer na kak prostor na posestvu Podturnske graščine, in izrekel misel, da bi v tem slučaju bilo deželnemu zboru predlagati, naj se s primernim zneskom udeležuje premestitve botaničnega vrta.

Deschmannovi nasveti so se zvršili, in deželni odbor se je obrnil do mesta Ljubljanskega, do vlade in do deželnega solskega sveta. Mesto Ljubljansko je z velikim veseljem pozdravilo misel deželnega odbora in se je takoj izreklo pripravljeno, prispevati k temu podjetju. C. kr. deželni solski svet pa se je s svojim

dopisom z dne 6. februvarja l. 1888 izrekel, da se mu za sedaj ne zdi potrebno, da bi bili troški za premeščenje preveliki, da vlada nima pokritja za dotične troške in da naj se zaradi tega pusti stvar kakršna je.

To je bil odgovor deželnega šolskega sveta in zaradi tega je stvar nekoliko zaspala.

Lanskega leta pa se je slišalo, da kustos botaničnega vrta namerava vladi predlagati, da naj se v botaničnem vrtu zgradi rastlinjak in napravi paviljon za vrtnarja, in dalje, da naj se ograjno zidovje, kar je neobhodno potrebno postalo, ker se je na več krajih začelo posedati, temeljito popravi.

Ta okolnost je dala mestnemu zboru Ljubljanskemu povod, da se je zopet začel baviti z vprašanjem premeščenja botaničnega vrta in da je naročil svojemu olepševalnemu odseku, naj stvar razmotriva in stavi primeren nasvet, kako bi se dala premestitev izvesti. Po razmotrivanju vseh okoliščin izreklo se je mesto pripravljeno: prvič dati prostor na svojem posestvu pri Podturnski graščini, kateri bi bil veliko večji od sedanjega botaničnega vrta — obsega namreč 100 arov — vladi brezplačno v namen, da premesti tje botanični vrt in prepusti vladi prostor za toliko časa, dokler bode botanični vrt ostal na tem mestu.

Dalje je sklenil mestni zbor, k troškom za premestitev, ki so se proračunili na 3100 gld., prispevati z 1000 gld., ako bi to potrebno bilo in bi jih vlada drugače ne mogla pokriti. Končno je sklenil, da se udeleži mesto glede prve uredbe botaničnega vrta s tem, da dà ves potrebni kompost in da prepusti za botanični vrt brezplačno vodo od Tivoljskega vodometaja.

Mestni zbor je torej pokazal veliko naklonjenost nasproti vprašanju premestitve botaničnega vrta in je prav dobro vedel uvaževati, kako velike koristi bi bila ta premestitev. Računalo pa se je, da bode vlada, katera bi sedaj morala žrtvovati 2000 gld. za zgradbo rastlinjaka v botaničnem vrtu in za popravo zidovja, gotovo rajši porabila priliko, katera se jej ponuja in se z veseljem izrekla za premestitev botaničnega vrta na primernejši prostor, ker je sedanji vrt preveč oddaljen od mesta in sploh ni brez temeljite prenarredbe v stanu odgovarjati zahtevam, katere se dandanes stavljajo do takih zavodov.

Kar se tiče zgodovine botaničnega vrta, treba je opomniti, da je bil ustanovljen za časa francoske okupacije in da je takrat kmetijska družba erarju brezplačno prepustila sedanji prostor za botanični vrt, ki naj bi služil za učni pripomoček.

Erar se je pozneje — ne vem na kak način, ker to iz akta ni razvidno — intabuloval na to posestvo kot lastnik in more sedaj z njim razpolagati, kakor hoče. Torej ni nobene zapreke, da bi dotičnega prostora ne mogel prodati. Porabiti bi torej mogel vse skupilo, katero bi dobil za sedanji vrt; kakor sem čul, kar pa iz aktov ni razvidno, cenjen je prostor na 3000 gld., za to, da bi se premestil botanični vrt drugam.

Za premestitev botaničnega vrta na posestvo Tivoljske graščine so bili troški računjeni na 3100 gld. Ti troški se mi zdé tako nizki, da mislim, da se je vsaj za 50 % prenizko seglo. Za premestitev nasadov se je

računilo n. pr. samo 100 gld. S tem zneskom premestiti nasade in nakupiti še drugih rastlin, katerih botanični vrt dosedaj nima, ne bode mogoče, in jaz mislim, da bodo troški za to vsaj za 50 %. Zaradi tega je gotovo, da bode vlada ves znesek, kateri dobi kot skupilo za sedanji botanični vrt, morala porabiti za premestitev.

Vpraša se pa, ali nima vlada tudi sicer interesa na tem, da se premesti botanični vrt na prikladnejši prostor in ali ni morebiti ona najbolj zavezana, da žrtvuje, ako bi bilo treba, tudi več, kakor oni znesek, kateri bi dobila pri prodaji prostora, kjer je botanični vrt sedaj? Kdo je pred vsem tisti faktor, ki ima največ interesa na premestitvi in vzdrževanju botaničnega vrta? Gotovo je ta faktor pred vsem c. kr. učni erar, kajti botanični vrt je ustanovljen za to, da služi srednjim šolam — gimnaziju, realki in učiteljsču — kot učni pripomoček. Ali pa more sedanji botanični vrt zadostovati tej svoji nalogi? Po mnenju finančnega odseka nikakor ne, kajti vrt je tako oddaljen in na tako neprimernem mestu, da ga utegnejo obiskovati le najbolj pridni dijaki, da jim pa obisk ni tako olahkočen, kakor bi bilo to, ako bi se premestil pod Tivoli. Gimnazij, nastanjen v starem licejal-kem poslopju, je oddaljen skorej pot ure in ima neprimeren pristop k njemu. Novo gimnazijsko poslopje se bode zgradilo poleg kolizeja, torej v bližini prostora, katerega imamo v mislih za botanični vrt. Realka je tudi blizu in isto tako bi imelo učiteljsče prijetnejši pristop in krajšo pot. Iz učnih uzrokov že bi morala učna uprava gledati na to, da se botanični vrt premesti na drug prostor in ker je dolžnost učne uprave, da skrbi kolikor toliko za tiste učne pripomočke, katerih je treba za botanični pouk, je torej njega dolžnost, da z večjim doneskom pripomore za premestitev botaničnega vrta na ugodnejši prostor.

Kot drugi faktor, kateri ima interes na premestitvi botaničnega vrta, omenil sem mesto Ljubljansko. Interes ima zaradi tega, ker je velike važnosti, da mesto stori botanični vrt pristopen širšemu občinstvu in zlasti tujcem, kateri prihajajo v Ljubljano in kateri bi imeli interes za to napravo. Mesto Ljubljansko je pokazalo, da vé ceniti važnost premestitve njegove, in zaradi tega se je izreklo, da je pripravljeno žrtvovati v ta namen donesek, kateri — ako računimo, da je 1 m² sveta, kateri hoče odstopiti, vreden nad 50 kr. — presega svoto 6000 gld.

Razen teh dveh faktorjev pa pride v tretji vrsti v poštev dežela Kranjska. Dežela Kranjska ima interes pri tem vprašanju zlasti zaradi deželnega muzeja. V poslednjem času so se lepo uredile herbarične zbirke in dalje se vé, da se te zbirke popolnjujejo. Velike važnosti bi bilo, ako bi kustos tega herbaričnega oddelka v deželnem muzeji imel botanični vrt blizu pri roki. Zaradi tega je o svojem času Deschmann izrekel željo, da bi se vsaj kranjska planinska flora premestila iz botaničnega vrta blizu muzeja. Takrat to ni bilo mogoče, pač pa je danes mogoče premestiti botanični vrt na posestvo Podturn-ke graščine, kjer bi bil blizu muzeja. Interes pri tej stvari ima torej tudi dežela Kranjska.

Končno se sme pričakovati, da bode tudi kranjska hranilnica, katera je tako munificentno podpirala zgradbo deželnega muzeja in katera tudi še vedno podpira namene muzejske, gledé premestitve botaničnega vrta pripomogla, da pridemo do cilja.

Ce bodo vsi ti faktorji sodelovali, potem vender pridemo do cilja in dosežemo to, da se bodo v kratkem premestili nasadi iz starega mesta na nov primernejši prostor.

Z ozirom na vse to predlagam v imenu finančnega odseka:

Visoki deželni zbor naj sklene:

«1.) Z ozirom na to, da je botanični vrt vsled visoke ministerske odredbe z dne 5. decembra 1869, št. 9632, le učno sredstvo za botanični pouk na tukajšnjih srednjih šolah, izreka deželni zbor prepričanje, da po sedanjej in bodočej dislokaciji srednjih šol Ljubljanskih ne bode svojega namena dosežal, dokler se s sedanjega neprikladnega in jako oddaljenega prostora ne premesti na primernejši, zlasti srednjim učnim zavodom bližji prostor.

Kot tak smatra deželni zbor prostor, katerega je visokemu c. kr. učnemu erarju v ta namen ponudila v brezplačno prepustitev mestna občina Ljubljanska na svojem k Podturnskej grajsčini spadajočem posestvu.

Visoka c. kr. deželna vlada se torej prav nujno naprosi, da vso svojo pažnjo posveti premestitvi botaničnega vrta, zlasti da gledé na veliki učni pomen take premestitve pri c. kr. učnem erarju takoj stori zanjo potrebne korake.

2.) Kot donesek dežele Kranjske k premestitvi botaničnega vrta dovoljuje se iz deželnega zaklada znesek 500 gl. »

Deželni glavar:

Otvarjam razpravo.

Zeli kdo besede? Ekszellenca gospod poslanec baron Schwegel se je oglasil k besedi.

Abgeordneter Excellenz Freiherr v. Schwegel:

Die Angelegenheit, welche der geehrte Herr Berichterstatter dem hohen Hause soeben vorgetragen hat, gründet sich zum Theil auf Beschlüsse, welche dieses hohe Haus in einer früheren Zeit in dieser Sache bereits gefasst hat und welche dahin zielten, daß der botanische Garten aus dem von dem Herrn Referenten in sehr ausführlicher und klarer Weise dargelegten Gründen von der Stelle, wo er sich gegenwärtig befindet, sobald als möglich auf einen Platz unter dem Schlosse Tivoli verlegt werden möge. Es handelt sich also heute weniger um die Entscheidung der Frage, ob die Verlegung des botanischen Gartens überhaupt wünschenswert ist, als vielmehr darum, daß die Angelegenheit auf Grundlage der Erhebungen, welche der Landesauschuß in Befolgung der bereits gefassten Beschlüsse des hohen Landtages durchgeführt hat, sobald als möglich zum Abschlusse gelange. Ich glaube nun, daß die Verlegung des botanischen Gartens nach dem städtischen Besitze nach Tivoli unter allen Umständen von allen Mitgliedern dieses hohen Hauses als sehr zweckmäßig anerkannt werden wird und möchte daher zu den vielen und ausschlaggebenden Gründen, die

von dem geehrten Herrn Referenten diesbezüglich angeführt wurden, nichts beifügen, um die Geduld des hohen Hauses in keiner Weise länger in Anspruch zu nehmen. Dagegen aber möchte ich betonen, daß meiner Ansicht nach die Pflicht der hohen Regierung, im Sinne der gestellten Anträge mitzuwirken, in jeder Beziehung in den Vordergrund zu stellen sei, und ich glaube, daß von Seite der hohen Regierung den Wünschen und Anträgen des hohen Landtages in dieser Angelegenheit gewiß auch bereitwilligst entsprochen werden wird, sobald alle jene Argumente, die für die Verlegung sprechen, nach allen Richtungen reichlich erwogen sein werden. Wenn in einem früheren Stadium der Landeschulrath diese Angelegenheit als noch nicht spruchreif erklärt hat, so glaube ich, daß seit jener Zeit manche Verhältnisse sich geändert haben, und daß diese Sache nunmehr zu einem Stadium herangereift ist, in welchem eine endgiltige Entscheidung nicht mehr leicht hinauszuhalten ist. Alles spricht dafür, daß im Interesse des Unterrichtes in erster Reihe, aber auch im Interesse der Stadt Laibach und des Landes, in dieser Angelegenheit endlich eine Entscheidung getroffen werden muß. Ich sage im Interesse des Unterrichtes in erster Reihe, weil ich glaube, daß die Erhaltung des botanischen Gartens Aufgabe des Staates ist, welcher ja zu diesem Zwecke seinerzeit von der Landwirtschaftsgesellschaft diesen Grund abgetreten erhalten hat und der den botanischen Garten heute auch thatsächlich erhält. Daß aber der botanische Garten den Unterrichtszwecken zu keiner Zeit gut entsprochen hat und denselben heute weniger als je entspricht, ist von Seite des geehrten Berichterstatters klar dargelegt worden, und ich möchte dieser Ausführung nur noch beifügen, daß in dieser Beziehung auch die Communicationsverhältnisse, welche durch den Bau der Unterkrainer Bahnen sich geändert haben, nicht übersehen werden dürfen, denn gerade dort, wo heute der botanische Garten sich befindet, wird die Entwicklung der Stadt naturgemäß eine solche sein, daß derartige, wissenschaftlichen Zwecken dienende Anlagen in jener Gegend in der Nähe des Unterkrainer Bahnhofes kaum als zweckmäßig angesehen werden dürften, ja es wird anerkannt werden müssen, daß dieser Grund an und für sich industriellen und commerciellen Zwecken bessere Dienste leisten wird, als jenen Zwecken, für welche er heute bestimmt ist. Ich glaube also, daß es vor allem Aufgabe des Staates wäre und ist, schon aus diesen Gründen dieser Frage seine besondere Aufmerksamkeit zu schenken, und wenn die Gründe, welche für die Verlegung des botanischen Gartens sprechen, als stichhältig sich erweisen, unverweilt zur Durchführung des Projectes zu schreiten. Ich glaube nicht, daß dem Staate aus dieser Angelegenheit irgendwelche Opfer erwachsen werden. Ich habe mir hauptsächlich deshalb das Wort erbeten, um darauf hinzuweisen, daß der Staat, mögen die Eigenthumsverhältnisse, wie wir heute bereits gehört haben, sich wie immer entwickelt haben, heute zwar als grundbücherlicher Eigenthümer dieser Grundparcellen anerkannt ist und somit über dieselben verfügen kann. Es mag vielleicht schwierig sein, die Rechtsverhältnisse bezüglich der Benützung dieses Terrains in vollkommen klarer Weise darzulegen, das Eine wird aber doch anerkannt werden müssen, daß dieser Grund, wenn der botanische Garten nicht verlegt wird, von Seite der hohen Regierung schwerlich je zu anderen als zu Unterrichtszwecken wird verwendet

werden können. Wenn also der Staat aus diesem seinen Eigenthum keinen andern Nutzen ziehen kan, dieser Grund lediglich Unterrichtszwecken zu dienen hat und wenn gegenwärtig diesem Zwecke durch die vorgeschlagene Verwendung in hervorragend besserer Weise entsprochen werden kann, so ist nach meiner Ansicht von selbst die Folgerung gegeben, daß der Staat unmöglich einer derartigen Verlegung des botanischen Gartens, wenn sie ihn nichts kostet, sich wird widersetzen können. Daß der Betrag von ungefähr 3000 fl., welcher für diese Verlegung ins Auge gefaßt wurde, nicht ausreicht, unterliegt, glaube ich, keinem Zweifel, wie dies auch von Seite des Herrn Berichterstatters bereits erwähnt wurde, ja ich bin sogar überzeugt, daß dieser Betrag nicht nur, wie der Herr Berichterstatter bemerkt hat, um 50% erhöht, sondern daß sogar die doppelte Summe und vielleicht noch mehr wird in Anspruch genommen werden müssen, um den neuen botanischen Garten in einer solchen Weise herzustellen, wie es der Zweck verlangt, welchem der Garten zu dienen bestimmt ist. Ich glaube aber auch, daß die Thatsache nicht übersehen werden kann, daß die Stadt Laibach in dieser Angelegenheit eine ganz außerordentliche Opferwilligkeit an den Tag gelegt hat, die nicht genug dankbar anerkannt werden kann. Es ist ja ganz richtig, daß es im Interesse der Stadt liegt, daß diese Anlagen unter das Schloß Tivoli verlegt werden, weil die Stadt Laibach diesen Park erhalten will und Wert darauf legen muß, für das Publicum wesentliche Vortheile dadurch zu erreichen, daß derartige interessante Anlagen innerhalb dieses Parkes sich befinden. Ich gestehe aber aufrichtig, daß ich diese Opferwilligkeit auch deshalb besonders schätze und Wert darauf lege, daß die Gründe unter dem Schlosse Tivoli baldmöglichst als Park sichergestellt werden, damit nicht in einer späteren Zeit aus wirtschaftlichen Gründen durch die Verbauung derselben und durch ihre Widmung zu andern Zwecken, als zu denen des botanischen Gartens, die Stadt ernstlich geschädigt werden könne. Gerade aus diesem Grunde, um den Park sicherzustellen, erscheint es vom Standpunkte der Interessen der Stadt Laibach wünschenswert, daß die Verlegung des botanischen Gartens zustande kommt. Diese Verlegung würde der Stadt Laibach im Hinblick auf die Interessen des Publicums die größten Vortheile bieten, sie ist aber auch, was ich besonders betone, vom Standpunkte der Hebung des Fremdenverkehrs von großer Bedeutung. Ihnen allen ist es bekannt, daß die krainische Flora allgemein eine sehr beachtenswerte Stellung einnimmt, und daß es gewiß zu den Interessen des Landes zählt, die Fremden darauf besonders aufmerksam zu machen. Wenn der verstorbene Custos Deschmann seinerzeit darauf hinwies, daß wenigstens die krainische Alpenflora im Garten des Rudolfinums zur Darstellung gelangen sollte, so war er hiebei von dem gesunden und richtigen Gedanken geleitet, daß das Land wahrscheinlich wenige interessantere Gegenstände aufzuweisen hat, als seine hochgerühmte Flora, und wenn die Ausführung dieser Idee an dem Umstande gescheitert ist, daß der Raum beim Museum hiefür nicht ausreichte oder meteorologische Gründe eine solche Anlage nicht räthlich erscheinen ließen, so ist das bei dem Vorschlage, welchen heute die Stadt Laibach macht, in keiner Weise zu besorgen. Wenn die Stadt Laibach heute sich bereit erklärt, ein relativ sehr großes Territorium für den botanischen Garten und für die ganze Zeit, während welcher

es diesem Zwecke zu dienen hätte — und dies ist eine unabsehbare Zeit — unentgeltlich zu widmen, ferner das nöthige Wasser zur Bewässerung unentgeltlich zu überlassen und außerdem für die erste Einrichtung eine wesentliche Unterstützung durch Ueberlassung von Düngmitteln zu gewähren, und überdies für die erste Anlage noch einen Beitrag von 1000 fl. zu leisten, so sind das Opfer, welche unbedingt anerkannt werden müssen. Es ist aber meiner Ansicht nach nicht bloß der Staat verpflichtet und daran interessiert, den botanischen Garten als ein großes Hilfsmittel für den Unterricht in dem möglichst besten Zustande herzustellen, und es ist auch nicht bloß die Stadt Laibach angewiesen, diesen Gedanken zu cultivieren, sondern es liegt nach meiner Ansicht das gleiche auch im Interesse des Landes selbst. Das Land selbst kann in erster Reihe hierin eine lebendige Ausgestaltung seines Rudolfinums erblicken. Ich bin auch der Ansicht, daß alles, was von Seite des Landes zur Förderung der Entwicklung der Landeshauptstadt geschieht, auch im Interesse des Landes geschieht, denn jedes Land hat die Pflicht, für die Entwicklung seiner Centrale nach Kräften beizutragen, und von diesem höheren Gesichtspunkte aus können die Interessen des ländlichen Theiles von den städtischen Interessen nicht getrennt werden. Ich bin aber auch der Meinung, daß es sehr zweckmäßig sein wird, manchen Culturen, dem Gartenbau und allem, was mit dem botanischen Garten Hand in Hand geht, eine erhöhte Aufmerksamkeit zu schenken. Wenn diese Anlagen unter dem Schlosse Tivoli, sei es abgeschlossen, sei es in dem Parke untergebracht werden, der Park selbst durch ausgebreitete Anlagen von interessanten Bäumen und Gesträuchen in außerordentlich zweckmäßiger Weise ausgestaltet und hiedurch zur Hebung des Gartenbaues Mustergiltiges geschaffen wird, so wird dies auch vom wirtschaftlichen Standpunkte für das Land von Nutzen sein. Manche Pflanzenculturen werden in erster Reihe nur durch den botanischen Garten eingeführt, und wenn wir heute solchen Culturen von Handelspflanzen nicht eine größere Aufmerksamkeit schenken, als dem üblichen landwirtschaftlichen Anbaue der Cerealien, so können wir eines Tages mit der Landwirtschaft in eine gewisse Nothlage kommen, welcher voraussichtliche Landleute durch einen passenden Culturwechsel bei Zeiten vorbeugen können. Mit dem Getreidebau ist bei uns wegen der Concurrnz, der er von allen Seiten begegnet und die sich in den nächsten Jahrzehnten voraussichtlich in einem noch erhöhten Maße geltend machen wird, das Auskommen nicht zu finden, wohl gibt es eine Anzahl von Handelspflanzen, welche auf die zweckmäßigste und ergiebigste Weise cultiviert werden können. Die erste Bedingung hiefür ist aber die Verbreitung der Kenntnisse auf diesem Gebiete. Die Botanik ist nicht eine Wissenschaft, welche nur rein wissenschaftlichen Zwecken dient, sondern sie leistet auch praktisch und erfolgreich im allgemeinen und speciell im Gartenbau große Dienste. Ich glaube, meine Herren, daß alle diese Gründe uns bestimmen müssen, dieser auf den ersten Blick nicht bedeutenden Angelegenheit eine erhöhte Aufmerksamkeit zuzuwenden. Und weil ich die Ueberzeugung habe, daß, wenn ein Erfolg erzielt werden soll, derselbe nur mit entsprechend ausgiebigen Hilfsmitteln erzielt werden kann, so bin ich nicht nur geneigt, allen Anträgen, welche der geehrte Herr Referent gestellt hat, zuzustimmen, sondern ich werde mir erlauben,

jogar einen erhöhten Beitrag des Landes in Antrag zu bringen, von der Ueberzeugung ausgehend, daß dieser erhöhte Beitrag wesentlich durch die Landesinteressen begründet ist. Aber auch aus dem Grunde, weil ich glaube, daß, wenn der Staat bewogen werden soll, seinerseits zu diesem Zwecke, wenn auch nur scheinbar, Opfer zu bringen, derselbe durch das Beispiel, welches die Stadt und das Land geben, gewiß eher als durch alles andere zu diesem Opfer bestimmt werden wird. Wenn ich hiebei von den Opfern des Staates spreche, so beziehe ich mich darauf, was ich bereits gesagt habe, daß der Staat keine neuen materiellen Opfer bringen soll, aber ich glaube, daß, wenn der Staat heute bereit ist, dem zuzustimmen, daß der ganze Erlös aus dem Verkaufe des botanischen Gartens diesem Zwecke zugeführt werden soll, und wenn er gleichzeitig seinen bisherigen Beitrag für die Erhaltung dieses Gartens auch in Zukunft in keiner Weise schmälert, dies keine wesentliche oder vielleicht gar keine Belastung des Staates bilden wird. Andererseits sind aber daraus auch wertvolle Erfolge zu erzielen. Die Area des botanischen Gartens beträgt, wie uns im Finanzausschusse mitgeteilt wurde, 10.000 m². Dieser Grund hat infolge der Lage, wo er sich befindet, heute an Wert gewonnen, so daß ich glaube, daß daraus ein bedeutend höherer Erlös erzielt werden kann, als derjenige, welcher von dem geehrten Herrn Berichtstatter als angehoffter Erlös für den Verkauf in's Auge gefaßt worden ist. Ich würde demgemäß der Hoffnung Ausdruck geben, daß der Staat auf die Anträge der Stadt Laibach und auf die wiederholt hier in diesem hohen Hause zum Ausdruck gelangten Wünsche des Landes Rücksicht nehmen und sich entschließen wird, diese Verlegung des botanischen Gartens von dem ungeeigneten Orte nach dem viel geeigneteren Platze, wo die Anlage desselben gegenwärtig beabsichtigt wird, zu bewilligen und zu erklären, daß er den ganzen Erlös, den er aus dem Verkaufe der Grundstücke dort unten an der Karlstädter Brücke erzielen wird, diesem Zwecke widmen wolle und sich nicht auf denjenigen Beitrag einschränken werde, welchen er seinen jetzigen Verpflichtungen entsprechend für die Erhaltung des Gartens schon jetzt beisteuert. Unter dieser Voraussetzung glaube ich, daß ein höherer oder wenigstens ein Betrag von 6000 fl. für den Verkauf der Grundstücke erzielt werden wird, mit welchem Erlöse allerdings etwas Ernstliches unternommen werden kann. Um nun auch von Seite des Landes vollkommene Geneigtheit zum Ausdruck zu bringen, in dieser Angelegenheit auch im Interesse des Landes alles zu thun, was möglich ist, stimme ich den Anträgen des Finanzausschusses bei, nur erlaube ich mir zu beantragen, daß die Unterstützung zu diesem Zwecke von Seite des Landes von 500 fl. auf 1000 fl. erhöht werde. (Pohvala. — Beifall.)

Deželni glavar:

Prosim gospode, kateri podpirajo predlog gospoda poslanca barona Schwegelna, naj izvolijo ustati.

(Se podpira. — Wird unterstützt.)

Predlog je zadostno podprt in je torej v razpravi. Želi kdo besede?

Gospod poslanec Grasselli ima besedo.

Poslanec Grasselli:

Oglasil sem se za besedo zato, da podpiram predlog gospoda predgovornika. Predno pa navedem razloge, ki me napeljujejo na to, čutim dolžnost, da izrečem Njega visoko prevzhoditeljstvu gospodu baronu Schwegelnu svojo iskreno zahvalo na besedah, katere je izrekel v svojem govoru gledé razmer med deželo in deželnim stolnim mestom. (Dobrokljici v središči. — Dobro = Rufe im Centrum).

Gospod predgovornik je izrekel zlate besede, da mora vsaka dežela ču iti dolžnost, kolikor toliko tudi pripomoči do povzdige deželnega stolnega mesta. To so besede, ki so me napolnile z iskreno radostjo zaradi tega, ker sem preverjen, da bode ta nazor vodil Njega visokoprevzhoditeljstvo pri vseh vprašanjih, katera bodo prišla na dnevni red v tem visokem zboru.

Kar se tiče predloga samega, ga jaz podpiram, ker sem, kakor gospod predlagatelj in poročevalec finančnega odseka, preverjen, da bodo troški v istini veliko večji in da bode za njih pokritje treba veliko večega zneska, nego je sedaj proračunjen. Izrekel sem to mnenje že o svojem času v razpravi, ki je bila o tej zadevi v mestnem zastopu, in zaradi tega lahko pri-tavljam, da bode mestna občina, katere požrtvovalnost je laskavo pripoznal častiti gospod predgovornik, morala prinašati še večjih žrtev. Zaradi tega je umestno, da tudi deže'a stori še nekoliko več, nego predlaga finančni odsek.

Kar se tiče lastninskega razmerja pri zdajnjem botaničnem vrtu, bodi mi dovoljeno omeniti, da, kolikor je meni znano iz spomina — obžalujem, da nisem vedel, da je stvar danes na dnevnem redu, sicer bi bil dotični material prinesel seboj — ni ves botanični vrt lastnina erarja, temveč botanični vrt obstoji iz raznih parcel, in jedna ali dve teh parcel sta lastnina kmetijske družbe kranjske, kateri je mestni zastop tudi že naznanil svoj namen, proseč jo izjave, ali bi bila voljna prodati svojo parcelo, in kmetijska družba je na to tudi že odgovorila in izrekla svojo pripravljenost.

To za pojasnilo, sicer pa le priporočam predlog častitega gospoda predgovornika.

Deželni glavar:

Gospod deželni predsednik ima besedo.

Landespräsident Freiherr von Hein:

Ich bin selbstverständlich nicht in der Lage, vollkommen jenen Standpunkt zu präcisiren, welchen seinerzeit das hohe Unterrichtsministerium gegenüber dieser Frage einnehmen wird, da die Landesregierung im gegenwärtigen Stadium dieser Angelegenheit mit concreten Anträgen an das hohe Ministerium heranzutreten nicht in der Lage war. Ich kann daher vorläufig nur meinen eigenen Standpunkt zum Ausdruck bringen. Derselbe schließt sich enge an an jene Auffassung, welche der geehrte Herr Berichtstatter zum Ausdruck gebracht hat. Auch ich halte dafür, daß es mit Rücksicht auf die Situation der Lehranstalten in Laibach entschieden zweckmäßiger sein wird, den botanischen Garten in jene Regionen der Stadt zu verlegen, in welchen sich diese Lehranstalten befinden,

ich glaube aber auch, daß eine solche Verlegung für die übrige Bevölkerung Laibachs äußerst zweckmäßig sein wird. Der botanische Garten soll ja auch ein Lehrmittel für den Anschauungsunterricht bilden, an dem sich auch weitere Kreise der Bevölkerung beteiligen können, welche außerhalb der Schulen stehen, und um ein Mittel für den Anschauungsunterricht zweckmäßig verwerten zu können, muß es vor allem gesehen werden. Dies ist aber bei der gegenwärtigen Situation des botanischen Gartens nicht der Fall. Derselbe steht in einer verlassenem, wenig aufgesuchten Gegend und ist manchem Einwohner Laibachs ganz unbekannt. In Tivoli aber wird die große Masse der Bevölkerung Laibachs Gelegenheit haben, sich mit dem botanischen Garten und den Anpflanzungen darin vertraut zu machen. Von meinem Standpunkte aus kann ich also die Verlegung des botanischen Gartens nur freudigst begrüßen. Der Grund, warum ich noch nicht in der Lage war, dem hohen Unterrichts-Ministerium in dieser Beziehung nähere Vorschläge zu erstatten, ist in denselben Zweifeln zu suchen, welche der Herr Bericht-erstatte bezüglich des Kostenvoranschlages, den ich ebenfalls für einen zu sanguinischen halte, hervorgehoben hat. Es hat daher die Landesregierung vor allem anderen eine eingehende Ueberprüfung des Kostenvoranschlages und dann eine Schätzung des Grundes, auf welchem der botanische Garten gegenwärtig sich befindet, veranlaßt. In zweiter Linie ist eine genaue Untersuchung des Grundes erforderlich, auf welchen der botanische Garten übertragen werden soll, ob derselbe auch wirklich die für die Pflanzen erforderliche Bodenbeschaffenheit aufweist und ob nicht vielleicht Entwässerungsanlagen zu errichten sind, welche das Kosten-erfordernis bedeutend erhöhen würden.

Ich schließe meine Bemerkungen damit, daß es an mir nicht fehlen wird, den Wünschen der Stadt und des Landes Rechnung zu tragen und dieselben bei dem hohen Ministerium kräftig zu unterstützen; eine definitive Erklärung im Namen der Regierung heute abzugeben, bin ich nicht in der Lage.

Deželni glavar:

Želi se kdo besede?

Gospod poslanec Stegnar se je oglasil k besedi.

Poslanec Stegnar:

Visoka zbornica! Predlog, katerega je gospod referent finančnega odseka stavil, bode gotovo vsak domoljub radostno pozdravljal, ker meri na to, da se napravi zavod v prijetnem kraju, kamor zahaja občinstvo ljubljansko in učeča se mladina in kamor bode svet v poletnem času svojo pozornost obračal. Vsak prijatelj prirodopisja bode radostno pozdravljal ukrep današnjega posvetovanja, in tudi jaz svoje veselje izrekam na tem, da se uresničuje ideja, ki se je že pred 10 leti ventilirala v časopisih.

Takrat je bila stvar tudi v obravnavi pri mestnem zboru, a nasproti storjenim ukrepom je vlada zavzela čudno stališče. Ona je predloge sicer v pretres vzela, a površno in na kratko dala odlok mestnemu zboru, da potrebo premeščanja botaničnega vrta zanikava, čes, da sedanji botanični vrt zadostuje vsem potrebam in da kraj Podturnom ali pod Tivoljskim gradom

zanj ni ugoden». Tako je takrat vlada odgovorila. Stvar se je jako hitro rešila, prišla je iz mestnega zbora v deželni šolski svet, tam se je na kratko obravnavalo in prišlo se je do omenjene izjave.

No, hvalo Bogu, danes zavzema vse, tudi vlada, drugo stališče in predrla je mnenje, da je res potrebno, premestiti botanični vrt iz Hradetzkyjevega predmestja na Podturnsko graščinsko posestvo. To premeščanje je bilo že v starodavnih časih, v začetku tega stoletja v mislih merodajnim krogom. To vest sem našel v letnem poročilu višje realke iz leta 1884/85.

Na strani 7. se bere sledeče (bere — liest):

«V novejšem času se je mnogokrat vprašanje razpravljalo, bi li ne bilo koristneje, opustiti sedanji botanični vrt, ki je vsekako v jako oddaljenem kraju, rastline presaditi in tako ustanoviti nove nasade v bolj obiskovanem kraju našega mesta. V ta namen bi se bilo ozirati na obsežne travnike pod «Tivoli» ob straneh Lattermannovega drevoreda. Bilo bi torej mogoče, da bi sedanji vrt preje ali pozneje bil samo še zgodovinskega pomena. Iz tega uzroka je sporočilu dodan obris rastlinjaka. Pod črto na istej strani dostavlja gospod profesor Voss še to, da misel o premeščanju ni nova. Vže maršal Marmont je Tivoljske travnike odmenil za botanični vrt, a Hladnik, slavni naš rastlinoslovec, izbral si je prostor v ‚Kurji Vasi‘ zbog raznovrstnih vrb, ki se nahajajo na Golovci. Ondotno zemljišče gotovo ni bilo v ta namen prikladnejše od travnikov pod Tivoli, ki po mnenji vlade nek ni ugodno rastlinjaku.»

Tedaj so imeli vse druge nagibe, da so botanični vrt tam napravili. Ugovor pa, da se botanični vrt zaradi tega ne bi smel premestiti pod Tivoli, ker bi zemlja ne bila ugodna, zdi se mi čisto neopravičen. Mestni vrtnarji so spremenili prejšnje travnike v lepe vrte in ravno tako bi se razvijali lepi nasadi, in bi uspeval rastlinjak, ki bi bil učno sredstvo šolski mladini.

Potrebno je pa tudi, da se ozremo na koristi, katere bodo srednje šole imele od te naprave.

V prvi vrsti imelo bode razen gimnazije in višje realke učiteljišče lepo priliko, pridobivati si onih vednosti, katerih si pridobiti po sedanji uredbi na učiteljišči ni mogoče. Kakor je gospodom znano, naglašali smo zaporedoma že več let, da bi se moral pouk v prirodopisji na ženskem oddelku pripravnice tudi spremeniti tako, da bi se poučevalo s slovensko terminologijo. Ker se to do sedaj še ni zgodilo, pozdravljam tudi iz tega ozira z veseljem, da se premesti botanični vrt, ker bode potem rastlinjak nekaka odprta knjiga za one dijake in kandidate, ki se morajo baviti s prirodopisom v nemškem jeziku.

Zaradi tega bodem radostno glasoval za nasvet, da se svota 500 gld., katero predlaga finančni odsek, poviša na 1000 gld.

Deželni glavar:

Želi se kdo besede?

(Nihče se ne oglasi. — Niemand meldet sich.)

Ker ne, ima končno besedo gospod poročevalec.

Poročevalec Hribar:

Poročevalec finančnega odseka ima pri tej stvari nekoliko kočljivo stališče. Kot poročevalec je vezan, zastopati sklep finančnega odseka in glasovati za prispevek 500 gld.; vendar mu pa lastno prepričanje pravi, da je predlog ekscelence gospoda poslanca barona Schwegelna veliko ugodnejši, in da veliko bolj odgovarja faktičnim potrebam, kakor nasvet finančnega odseka.

Rekel sem poprej, da so troški premestitve botaničnega vrta proračunjeni na 3100 gld. Ekscelencja gospod baron Schwegel je po vsej pravici trdil, da bode premestitev stala veliko več, in da se proračun ne bode prekoračil samo za 50 %, temveč za 100 % ali še več. Temu mnenju popolnoma pritrjujem in opozarjam le na to, da sem, ko sem rekel, da se bodo troški povišali morebiti za 50 %, imel pred očmi le troške za premestitev nasadov, ne pa troškov za nove naprave, katere bodo vsekako potrebne. Pred vsem je treba misliti na rastlinjak, katerega botanični vrt sedaj nima, kateri je pa neobhodno potreben za tropične in druge rastline, katere ne uspevajo pod našim podnebjem ali na prostem. Če na to vzamemo ozir, gotovo je, da se bodo troški za botanični vrt povišali še za več nego 100 %. V tem oziru se torej popolnoma strinjam z mnenjem ekscelence gospoda barona Schwegelna, in tudi v drugem oziru mu vem hvalo, da je podpiral moje nazore gledé premestitve botaničnega vrta in da je s svojim predlogom na pomoč pritekel, da se vladi še bolje omogoči zvršiti to premestitev.

Dovoljujem si pa tudi, dasiravno je to že storil moj tovariš in prijatelj gospod župan Grasselli, reagovali na besede Njega ekscelence, ki jih je izpregovoril v tem zmislu, da ima dežela dolžnost, da vedno podpira korist glavnega mesta njenega. Gospoda moja, kadar bodo vsi poslanci v tej visoki zbornici imeli tako prepričanje in po tem prepričanju tudi dejansko začeli ravnati, potem bode nastalo tako lepo soglasje, potem se bodo interesi dežele in mesta ljubljanskega tako strinjati dali, da si lepše harmonije niti želeti ne morem.

Želel bi, da bi besede ekscelence gospoda barona Schwegelna ne bile izgovarjane le kot lepa izjava, kot lepo doneča fraza, ampak da bi se vedno gospodje našli pri delu, kadar bode treba, dejansko zvrševati te besede.

S to željo sklepam svoj končni govor in naznanjam, da za svojo osebo podpiram predlog ekscelence gospoda barona Schwegelna, kot poročevalec finančnega odseka pa bodem glasoval za njegov predlog.

Deželni glavar:

Prestopimo sedaj na glasovanje, in sicer o prvem predlogu finančnega odseka.

Prosim gospode, ki pritrdijo temu predlogu finančnega odseka, naj izvolijo obsedeti.

(Obvelja. — Angenommen.)

Prvi predlog je sprejet.

Sedaj bomo glasovali o drugem predlogu, in sicer najprej o predlogu gospoda poslanca ekscelence barona Schwegelna, ki se glasi:

«2.) Kot donesek dežele Kranjske k premestitvi botaničnega vrta dovoljuje se iz deželnega zaklada znesek 1000 gld.»

Prosim torej gospode, kateri pritrdijo temu predlogu, naj izvolijo ustati.

(Obvelja. — Angenommen.)

Predlog je sprejet, in torej odpade glasovanje o predlogu finančnega odseka.

Prestopimo sedaj k dalnji točki dnevnega reda, to je:

18. Ustno poročilo finančnega odseka o računskem sklepu deželne vinarske, sadjarske in poljedelske šole na Grmu za l. 1893. (k prilogi 12.)

18. Mündlicher Bericht des Finanzausschusses über den Rechnungsabschluss der Landes- Wein-, Obst- und Ackerbauerschule in Stauden pro 1893 (zur Beilage 12.)

Poročevalec Višnikar:

Visoka zbornica! Z opomnjo, da se je, kakor je razvidno iz predloženega računa v prilogi 12., proračun, zlasti glede gospodarstva precej znatno prekoračil, preidem takoj v nadrobnosti.

Iz računa vidimo, da je državna subvencija pri šoli znašala 2400 gld.; iz deželno-kulturnega zaklada se je prejelo samo 2253 gld. 64 ¹/₂ kr., ker se je delni znesek 146 gld. 35 ¹/₂ kr. vstavil v dohodke gospodarstva. Iz deželnega zaklada prejelo se je manj za 559 gld. Tukaj v uvodu se pravi, da se je vsled ugodnih uspehov manj prejelo; ali glede tega opomnim, da se je znesek 180 gld. prihranil zato, ker ni bilo učiteljskega tečaja. Potem znesek za sobno opravilo, za napravo peči i. t. d., za kar se je izdalo 327 gld., prav za prav ne spada v gospodarstvo, ampak v troške za šolo, tako da se je po mojem računu za šolo prihranilo le 9 do 10 gld.

Dohodki šolnine in drugi slučajni prihodki so bili višji za 93 gld. 33 kr., ker je bilo več učencev, nego se je mislilo.

Dohodki šolske kuhinje so znašali 3170 gld. 65 kr. mimo proračunjenih 2300 gld., torej več za 870 gld. 65 kr., nasprotno pa so se tudi troški pri šolski kuhinji povišali za 1094 gld. 61 kr., tako da se je pri šolski kuhinji prav za prav več izdalo 223 gld. 96 kr., kakor se je proračunilo.

Državni donesek za učiteljski tečaj odpade, ker tega tečaja leta 1893. ni bilo.

Donesek za kmetijsko razstavo v znesku 400 gld. se je naložil v hranilnici in se bode porabil, ako bode res prišlo do razstave.

Gledé troškov šole pri poglavji I., II., III. in VI. ni ničesar omeniti.

Pri poglavji V. «Popotni troški», izdalo se je 116 gld. 58 kr. več, kakor je bilo proračunjeno, in to vsled potovanja šolskega vodje na Ogersko, kjer se je poučil o ondolnem cepljenji trt.

Pri režijskih troških — poglavje VI. — prekoračil se je proračun za 265 gld. 49 kr. vsled tega, ker se je napravilo precej nove oprave v spalnici učencev, za kar ni bilo ničesar proračunjenega.

Razni troški, poglavje VII., znašali so več za 56 gld. 11 kr., troški šolske kuhinje pa več za 1094 gld. 61 kr.; nasproti so bili pri kuhinji tudi dohodki višji. Ti troški so bili višji, ker je bilo več učencev in poslov, nego se je pričakovalo in se je vsled tega moralo tudi več živil nakupiti.

Gledé gospodarstva omenjam, da je bilo dohodkov iz posestev 4472 gld. 89 $\frac{1}{2}$ kr., proračunjeni pa so bili na 4000 gld.; dohodki so bili torej višji za 472 gld. 89 $\frac{1}{2}$ kr.

Iz česa izvirajo ti dohodki? Iz računске priloge to ni razvidno, omenjam torej, da se sestavljajo sledeče:

- 1.) za vino, mošt, očet in slivovico dobilo se je 1245 gld. 11 kr.;
- 2.) za trtne in sadne sadike 461 gld. 54 kr.;
- 3.) za vrtno in poljske pridelke 1174 gld. 77 kr.;
- 4.) za mleko 544 gld. 8 kr.;
- 5.) za krmilo 169 gld. 60 kr.;
- 6.) za prodano živino 495 gld. 39 kr. in
- 7.) za razne druge reči 437 gld. 58 kr.; vsega skupaj torej 4472 gld. 89 $\frac{1}{2}$ kr.

Iz deželnega zaklada plačalo se je za gospodarstvo 4931 gld. 96 kr., torej več za 2604 gld. 96 kr.

Troški gospodarstva znašali so:

I. «Mezde» 1080 gld. 94 kr.;

II. «Davki in doklade» 224 gld. 26 kr.; — v obeh točkah torej nekoliko manj, kakor je bilo proračunjeno.

Režijski troški so bili proračunjeni na 3500 gld., znašali pa so dejansko 4118 gld. 6 kr., torej več za 618 gld. 6 kr. Tukaj je omeniti, da je največ troškov prouziočia zgradba nove zidanice v Cerovcih in oprava. Tukaj znašajo troški skupaj 1119 gld. 44 kr., in sicer zgradba zidanice 868 gld. 18 kr., oprava pa 251 gld. 26 kr.

Pri VI. poglavji kaže se presežek za 1175 gld. 14 kr.

Vsega skupaj se je torej pri gospodarstvu več izdalo za 2604 gld. 96 kr., pri soli pa manj za 559 gld., tako da se je več izdalo vsega skupaj 2045 gld. 96 kr., kakor je bilo proračunjeno.

Leta 1893. vzelo se je torej iz deželnega zaklada pri soli za kmetijsko razstavo 400 gld., pri gospodarstvu pa 4931 gld. 96 kr., vsega skupaj torej 5331 gld. 96 kr., in iz deželnokulturnega zaklada 2400 gld., tako da nas je veljala šola z gospodarstvom vred leta 1893. 7731 gld. 96 kr.

Ako se od troškov gospodarstva v znesku 4931 gld. 96 kr., kateri so se vzeli iz deželnega zaklada, odbijejo izredni troški za zidanje in opravo zidanice v Cerovci v znesku 1119 gld. 44 kr. in za nakup živine v znesku 251 gld. 40 kr., torej vsega skupaj 1370 gld. 84 kr., kaže se še vedno primankljev 3561 gld. 12 kr.,

in z ozirom na proračunjene troške v znesku 2327 gld. še vedno večji izdatek za 1234 gld. 12 kr. Ako se od izdatkov dežele v znesku 4931 gld. 96 kr. odbije svota, za katero se je povišala vrednost premoženja, namreč 2841 gld. 35 kr., kaže se še v dno, da se je za gospodarstvo več izdalo za 2090 gld. 61 kr.

Posestvo je imelo leta 1893. dohodkov 4506 gld., leta 1892. pa 5039 gld.; torej je bilo leta 1893. mimo leta 1892. neugodnejše.

Gledé razkaza imovine omenjam, da se je imovina povišala za 2841 gld. 35 $\frac{1}{2}$ kr., da se je posebno vrednost živine pomnožila za 938 gld. 80 kr. in tako tudi vrednost inventarja za 579 gld.

Visoka zbornica! Tukaj se je že večkrat omenjalo, da računi, ki se nam predlagajo za deželno šolo na Grmu, niso dovolj jasni, da posebno ni razvidno, katere reči so se na novo nakupile in da se prekoračenja ne utemeljujejo zadostno. Tako se je leta 1893. izdalo za zidanico na Grmu nad 1100 gld., v predloženem računu se pa ti troški ne utemeljujejo niti z besedico, in vender so ravno ti troški v prvi vrsti prizadeli prekoračenje. Izražam torej željo, da bi se v prihodnje vender na kritike ozir jemalo, ki se vsako leto čujejo v visoki zbornici o tej stvari. Ako bodo računi bolj jasni, potem bode tudi kritika povoljnjsa.

Po teh opazkah predlagam v imenu finančnega odseka:

Visoki deželni zbor naj sklene:

«Računski sklep deželne vinarske, sadjarske in poljedelske šole na Grmu za leto 1893. se odobruje, razkaz imovine pa se jemlje na znanje.»

Deželni glavar:

Želi kdo besede?

Gospod poslanec Lavrenčič se je oglasil k besedi.

Poslanec Lenarčič:

Visoka zbornica! Prav nerad se pri tej točki oglašam k besedi, kajti ni mi dana prilika, da bi se mogel pohvalno izreči, ali nekoliko besetij se mi pa vender kakor vsako leto, tudi danes zdi potrebnih. Ko je lansko leto isti gospod poročevalec poročal o računskem sklepu Grmske šole, oglasil sem se tudi jaz in sem soglasno z njegovim predlogom priporočal, da naj se poročila deželnega odbora o tej točki sestavljajo bolj jasno, oziroma da naj šola na Grmu račune podaje v taki obliki, da bode razvidno, kako je bilo gospodarstvo. Tako poročilo, kakor je sedanje, ni zadostno in nam ne more ustrezati. Kako zamoremo iz predležečega računa zasledovati, kaki so bili uspehi gospodarstva, ali je bilo gospodarstvo dobro ali slabo? Iz poročila je razvidno, da se je iz deželnega zaklada za šolo na Grmu izdalo 4931 gld. Nečem biti tako pesimističen, da bi izvajal iz tega računa one posledice, katere bi se dale izvajati iz njega samega, vender pa mislim, da bi moralo, če imamo že tak zavod, gospodarstvo pri njem biti uzorno, nam pa da bi se morala podati prilika, prepričati se o tem, v koliko se gospodarstvo približuje uzoru.

Bavil sem se nekoliko s številkami, katere sem posnel iz poročila in sem bilanciral gospodarstvo leta 1893. V obče se bilancira gospodarstvo tako, da se na strani «Dati» vzame inventar, razhodke, terjatve začetkom leta in dolgove koncem leta — na strani «Imeti» pa inventar, dohodke, terjatve koncem leta in dolgove začetkom leta. Če se to sumira, pride se do zaključka, ali je gospodarstvo aktivno ali pasivno.

Po številkah predležčega računa bilanciral sem takole:

Dati

Inventar začetkom leta . . .	4325 gld. 05 kr.		
Razhod redni . . .	5748 gld. 73 kr.		
» izredni . . .	2150 » 04 »		
» » . . .	189 » 38 »	8088 » 15 »	
Terjatve začetkom leta . . .	3756 » 52 »		
Dolgovi koncem leta . . .	160 » 86 »		
skup . . .	16330 gld. 58 kr.		

Imeti

Inventar koncem leta . . .	5845 gld. 02 kr.		
Dohodki iz gospodarstva . . .	2977 gld. 83 kr.		
	32 » — »	3009 » 83 »	
Terjatve koncem leta . . .	5252 » 86 »		
Dolgovi začetkom leta . . .	156 » 83 »		
		14264 gld. 54 kr.	
primanjkljaj . . .	2066 » 04 »		
Novi nasadi . . .	774 gld. 90 kr.		
amerik. vinogr. . .	189 » 38 »		
Zidanje nove zidanice v Ceroveih . . .	868 » 18 »		
	1832 gld. 46 kr.		
popravek šolskega poslopja . . .	327 » 07 »	2159 » 53 »	
torej prebitka . . .	93 gld. 49 kr.		

Kje pa je zaračunano delo učencev v gospodarstvu? Kje oskrbnitvo?

Kje pa so obresti nakupne glavnice?

Svota 2066 gld. 04 kr. bi bila po mojem mnenji primanjkljaj v gospodarstvu brez ozira na nove investicije in popravka šolskega poslopja, kateri slednji ne spada v ta račun, ali je pa to pravi primanjkljaj ali ne, tega ne vem, to iz računa ni razvidno in zaradi tega bi želel, da bi besede, katere se tu leto in leto ponavljajo, ne bile bob ob steno, temveč da bi se deželni odbor nekoliko bolj oziral na želje, katere se v visoki zbornici izrekajo. Letošnje poročilo sestavljeno je isto tako kakor lansko in poročila prejšnjih let, zaradi tega pa predlagam:

Visoki deželni zbor naj sklene:

«Poročilo deželnega odbora o računu šole na Grmu za leto 1893. se vrača z naročilom, naj se enkrat predloži račun za ta zavod v taki obliki, da bode šola od gospodarstva popolnoma ločena, ter da bode izkazano, kako je bilo gospodarstvo, je-li bilo dotično leto aktivno ali pasivno in za koliko.»

Deželni glavar:

Prosim gospode, ki podpirajo ta predlog, da izvolijo ustati.

(Se podpira. — Wird unterstützt.)

Predlog je zadostno podprt in pride torej v razpravo.

Želi kdo besede:

(Nihče se ne oglasi. — Niemand meldet sich.)

Ker ne, prosim gospoda poročevalca.

Poročevalec Višnikar:

Visoki zbor! Akoravno ne bodem ugovarjal temu, da so nekatere opazke gospoda predgovornika utemeljene, moram se vendar upirati predlogu, naj bi se račun vrnil deželnemu odboru. Mislim namreč, da deželni odbor ne bi bil v stanu, spremeniti svojega računa v tako kratkem času, ki ga imamo na razpolaganje; zaradi tega bi bil gospod predgovornik bolje storil, ako bi stavil svoj predlog pri proračunu Grmske šole v tem zmislu, da naj se v prihodnje sestavlja račun drugače, kakor dosedaj.

Prosim torej, da se predlog gospoda predgovornika odkloni.

Deželni glavar:

Pri predlogu gospoda poslanca Lenarčiča pogrešam določbo, kedaj naj bi deželni odbor zopet predložil računski sklep, ako bi se mu sedaj vrnil. (Poslanec Lenarčič: — Abgeordneter Lenarčič: «V tem zasedanji še»; poslanec dr. Tavčar: — Abgeordneter Dr. Tavčar: «Saj hitro delate pri deželnem odboru!», veselost — Heiterkeit).

Prosim torej glasovanja. Gospodje poslanci, ki so za to, da se račun-ki sklep Grmske šole za leta 1893. vrne deželnemu odboru v novo poročanje, izvolijo ustati.

(Se odkloni. — Wird abgelehnt.)

Predlog je padel.

Prosim torej glasovati o predlogu finančnega odseka.

Gospodje poslanci, ki se strinjajo s tem predlogom, izvolijo ustati.

(Obvelja. — Angenommen.)

Sprejet.

Preidemo k daljni točki dnevnega reda, to je:

19. Ustno poročilo finančnega odseka o prošnji občine na Brezovici za odpis dolga 300 gld. za zgradbo šole.

19. Mündlicher Bericht des Finanzausschusses über die Petition der Gemeinde Bresowitz um Abschreibung eines Darlehens per 300 fl. für den Schulhausbau.

Poročevalec dr. Žitnik:

Županstvo na Brezovici v Kamni-kem okraji prosi, da bi se šolski občini Sv. Trojica istega okraja odpisal dolg 300 gld. Ker pa deželni zbor za šolo v

Sv. Trojici nikdar ni dovolil nikakega posojila iz deželnega zaklada, marveč je to storil deželni odbor, torej bode gotovo deželni odbor sam najboljšo vedel, iz katerih uzrokov je svoje dni dovolil dotično posojilo, in zaradi tega je najprimernejše, naj se prošnja njemu izroči, da jo uvažuje in sam primerno reši.

Nasvetujem torej:

Visoki deželni zbor naj sklene:

«Prošnja županstva na Brezovici v Kamniškem okraji, da bi se od deželnega posojila za zgradbo šole pri Sv. Trojici odpisalo 300 gld., se odstopi deželnemu odboru v primerno rešitev.»

Deželni glavar:

Želi kdo besede?

(Nihče se ne oglasi. — Niemand meldet sich.)

Če ne, bomo glasovali, in prosim gospode, kateri pritrdé temu predlogu, naj izvolijo ustati.

(Obvelja. — Angenommen.)

Sprejeto.

Naznanjam, da mi je došla posledobno še peticija dramatičnega društva v Ljubljani za subvencijo, oziroma zvišanje subvencije za slovensko gledališče.

Predlagam, da se izroči ta prošnja finančnemu odseku.

(Obvelja. — Angenommen.)

Prihodnja seja bode v petek, 11. tega meseca ob 10. uri dopoldne, in sicer s sledečim dnevnim redom: (Dnevni red glej prihodnjo sejo. — Tagesordnung siehe nächste Sitzung.)

Naznaniti mi je še, da zborujeta finančni in upravni odsek takoj po javni seji.

*Sklepam sejo.

Konec seje ob 1. uri 20 minut popoldne. — Schluss der Sitzung um 1 Uhr 20 Min. Nachmittag.

